

ONDERZOEKSVERSLAG

PRAKTIJKGERICHT ONDERZOEK NAAR
ONDERLINGE BETROKKENHEID IN DE GKV STADSKANAAL
(WIJK 2)

Jennie Willems – Zielman

Studentnummer 1310410

Afstudeerjaar 2016/2017

Begeleidend docent: Annemiek de Jonge

2^e begeleider: Peter Bareman

Intern begeleider: Patrick de Vries

Voorwoord

Een onderzoek naar het vergroten van betrokkenheid in de wijk. Dat is me nogal een groot onderwerp, want niet alleen kerken door het hele land, maar ook de maatschappij vraagt hierom maar worstelt hier ook mee in tijden van individualiteit.

De kunst voor mij was om het niet te groot te maken, want er zijn zoveel verschillende aanvliegroutes om hiernaar te kijken. Ik had maar beperkt de tijd om dit af te ronden. Dit heeft ervoor gezorgd dat ik veel (deel)onderwerpen, die hierbij zouden kunnen helpen om te komen tot conclusies en aanbevelingen, moest laten rusten. Ik heb hierbij gepoogd om te kijken naar wat de wijk en gemeente nodig heeft om met dit onderwerp verder te kunnen werken.

Het doen van praktijkgericht onderzoek was nieuw voor mij, en dit heeft in de aanlooperperiode veel tijd gekost voordat ik doorhad wat er moest gebeuren. Ik denk dat het passend is bij de gemeente om op deze wijze onderzoek te doen, en er zo conclusies en aanbevelingen zijn gekomen die de kerkenraad kan gebruiken om hiermee verder te werken. Ik mocht leren dat dit ook een manier van onderzoek is die bij mij past.

Dank aan wijk 2. Ze werden toch maar even aan mijn nieuwsgierige en kritische houding overgeleverd en als praten dan ook niet je sterke kant is... Ik heb prachtige gesprekken gehad en voelde me zo betrokken bij jullie.

Ook dank aan Erik Moorlag, Patrick de Vries en Aad van Zijlekom, bij wie ik terecht kon met vragen rondom dit onderzoek met betrekking tot de wijk, de gemeente of Bijbelse inzichten.

Ook dank aan mijn begeleider Annemiek de Jonge, die me elke keer weer het vertrouwen gaf dat ik goed bezig was, terwijl ik dacht dat ik maar wat deed. Het heeft geholpen om te komen tot het afronden van dit onderzoek met een goed gevoel.

Peter Bareman (2^e beoordelaar) merkte op dat ik vooral goed in de gaten moest houden of de wijk wel om grotere betrokkenheid vroeg. Daar was ik snel achter, de mensen die ik gesproken heb waren van mening dat dit een goede zaak zou zijn. Dat gaf mij weer een boost voor het doen van mijn onderzoek want het werkt zoveel prettiger als ik denk dat ik tot nut kan zijn.

Uit heel onverwachte hoek kreeg ik een meelezer. Het gezegde 'de lamme leidt de blinde' was in deze van toepassing volgens ons.

Elkaar tot hand en voet zijn is fantastisch om te mogen ervaren.

Wat een geweldige God hebben we toch, die op zo'n verrassende wijze mensen aan elkaar geeft.

Jennie Willems - Zielman

Nieuwe Pekela, 15 Mei 2017

De foto op het voorblad is gemaakt door vriendin Truida Timersma; het laat voor mij zien dat we (in het licht van God) samen verbonden zijn, ook al zien we niet altijd hoe de lijntjes lopen.

Samenvatting

De kerkenraad van de GKv Stadkanaal heeft gevraagd om een onderzoek te doen naar de situatie dat er regelmatig een oproep wordt gedaan om te komen tot onderlinge betrokkenheid in de wijken maar dit niet van de grond lijkt te komen.

De hoofdvraag voor dit praktijkgericht onderzoek is dan ook:

Wat kan men doen om onderlinge betrokkenheid te vergroten in de wijk?

Met daarbij de subvragen:

- a. *Wat zegt de bijbel over onderlinge betrokkenheid?*
- b. *Wat gebeurt elders en wat wordt geadviseerd om de onderlinge betrokkenheid te vergroten?*
- c. *Wat draagt de kerkenraad uit omtrent onderlinge betrokkenheid?*
- d. *Wat doet, wil en kan de wijk met onderlinge betrokkenheid?*

De woorden ‘verbondenheid’ en ‘betrokkenheid’ waren voor mij, bij de start van het onderzoek, synoniem aan elkaar. In de literatuur komt naar voren dat er een bewuste keuze wordt gemaakt voor ‘verbondenheid’ omdat dit actiever klinkt. Vandaar dat dit onderzoek als ‘werknaam’ het woord *verbondenheid* heeft meegekregen, terwijl de opdracht was om te onderzoeken hoe er gekomen kon worden tot meer *betrokkenheid*. Naarmate het onderzoek vorderde kwam ik tot de ontdekking dat beide woorden voor veel mensen toch een verschillende betekenis heeft.

Verbondenheid geeft aan dat je iemand kent en liefhebt. Vanuit de Bijbel zien we dat God een verbond met zijn kinderen aangaat. Hij verbindt zich aan het volk; hij kent ze en heeft ze lief. Als mensen zich verbonden weten met God, kennen ze God en hebben ze hem lief. De mensen die aangeven dat ze zich verbonden weten met de gemeente, zeggen dat ze de gemeente (in grote lijnen) kennen en dat de gemeente hun lief is. Van daaruit worden ze aangezet tot betrokkenheid.

In dit verlag is te lezen dat vanuit de interviews kwam naar voren kwam, dat mensen zich niet betrokken weten, omdat ze de wijk niet kennen. De literatuur aangeeft dat er een zekere urgentie ervaren moet worden om te komen tot veranderingen en dat de grootte van de groep van invloed is op actieve deelname. Dus eerst zal het elkaar leren kennen prioriteit moeten krijgen en er zal een urgentiebesef moeten komen bij de wijkleden voordat ze (blijvend) aangezet worden tot onderlinge betrokkenheid.

Dat de wijk zich belemmert voelt door de veranderingen die plaats vinden in zowel de maatschappij als ook in de kerk, is niet aangetoond. Hier wordt nauwelijks aandacht aangegeven in de gesprekken, terwijl de literatuur hier wel aandacht voor vraagt.

Mensen willen wel graag hun eigenheid inzetten en dat is vaak niet, zoals nu door de kerkenraad keer op keer voorgesteld wordt, door het gesprek te zoeken met elkaar. Maar, elkaar leren kennen door het doen van activiteiten, of door het meeleven (en daarvoor het delen van lief en leed) met elkaar.

Dit onderzoek is een pilot in de GKv van Stadkanaal. Na afloop van dit onderzoek meen ik te kunnen zeggen dat deze pilot ook in andere wijken toegepast zou kunnen worden. Wijk 2 is een ‘gemiddelde’ wijk van de gemeente, m.u.v. de geografische afstand die er is in wijk 2. Bewustwording, in beweging zetten en zelf over gaan tot actie is de uitkomst voor wijk 2. Dat wat je aandacht geeft groeit! Wil de kerkenraad aanzetten tot onderlinge betrokkenheid dan zal ze hier (actief) mee aan de slag moeten.

Inhoudsopgave

1. Projectkader.....	6
1.1 Probleemsignalering.....	6
1.2 GKv Stadskanaal	6
1.3 Theologische argumentatie	8
1.4 Onderzoeksvraag.....	10
2. Onderzoeksopzet.....	10
2.1 Praktijkgericht onderzoek.....	10
2.2 Theologisch Actie Onderzoek	11
2.3 Pilot.....	12
2.4 Interviews	12
2.5 Labelen	12
3. Theoretisch kader	12
3.1 Beschrijvende deelvragen	12
3.2 Veranderingen kerk en samenleving.....	13
3.3 Diverse soorten gemeenten en hoe gaan veranderingen.....	13
4. Onderzoeksresultaten	14
4.1 Hypothesen.....	14
4.2 Deelvragen.....	15
4.3 Interviews	16
4.4 Wijksamenkomst	18
5. Conclusies	19
5.1 Hoofdconclusie:	19
5.2 Deelconclusies.....	20
6. Discussie	21
6.1 Voorfase interviews	21
6.2 Reflectie interviews.....	22
6.3 Reflectie wijksamenkomst	22
7. Aanbevelingen.....	23
Bibliografie	24
Bijlagen.....	25
Bijlage 1: Informatiebrief aan wijk 2	25
Bijlage 2: leidraad interviews.....	26
Bijlage 3: Labelen van interviews.....	27
Bijlage 4: mail / brief uitnodiging wijksamenkomst	36

Bijlage 5: planning wijksamenkomst.....	37
Bijlage 6: opening wijksamenkomst.....	38
Bijlage 7: wijkverhaal	39
Bijlage 8: uitkomsten brainstormen wijksamenkomst.....	42

1. Projectkader

1.1 Probleemsignalering

In september, november 2015 en januari 2016 heeft de kerkenraad van de GKv Stadskanaal een aantal gemeentevergaderingen georganiseerd rond het thema 'vormgeven aan onderlinge zorg in de gemeente'. Het uitgangspunt hierbij is, dat de gemeente zelf verantwoordelijk is voor het omzien naar elkaar. Dat mag niet uitbesteed worden aan de kerkenraad.

Dit past in (een deel van) het doel wat de gemeente zichzelf gesteld heeft:

We zijn kerk om lief te hebben.

*Daarom willen we ons oefenen in het liefhebben van de Heer
en in het liefhebben van elkaar als Zijn volgelingen.*

De kerkenraad wil hierin een stimulerende factor zijn.

Eén van de concrete dingen waarbij de kerkenraad wil stimuleren is het werk in de wijken; vanuit wijken intensiever naar elkaar omzien. Niet enkel stimuleren om in het dagelijkse leven meer betrokken te zijn op elkaar, maar juist ook in het aangaan van geloofsgesprekken.

Of de wens van de kerkenraad ondersteund/ gedragen wordt door de gemeente is onbekend.

Tijdens kerkenraads- en diaconievergaderingen wordt regelmatig gesproken over de wijken die nauwelijks op elkaar betrokken lijken te zijn. Hierbij wordt geopperd dat de wijken wellicht te groot zijn, of dat het te maken heeft dat we het te goed hebben in de huidige samenleving en elkaar niet nodig denken te hebben; de gemeente bestaat uit veel 'zondagschristenen'.

Kortom: de kerkenraad vraagt zich af hoe het komt dat de oproep tot onderlinge betrokkenheid, in een (groot) aantal wijken in de gemeente, geen weerklank vindt.

1.2 GKv Stadskanaal

1.2.1 Gemeente

De Gkv Stadskanaal heeft op 1 januari 2017, 591 leden. De gemeente is opgedeeld in 12 wijken, welke geografisch ingedeeld zijn. Elke wijk kent ± 20 adressen. De gemeente beschrijft zichzelf in haar gemeenteprofiel 2013 als een gemeente die bij ingrijpende gebeurtenissen sterk op elkaar betrokken is, naar binnen gericht en voornamelijk bestaat uit 'doeners'. Qua geestelijke ligging typeren ze zich als 'klassiek Gereformeerd, waarbij een deel van de gemeente op zoek is naar vernieuwing'.

De gemeente zit middenin een proces van verregaande samenwerking met de CGK Stadskanaal. De middagdiensten worden al samengehouden en 1 januari 2018 is de geplande datum om te komen tot een samenwerkingsgemeente.

1.2.2 Kerkenraad

De dagelijkse leiding van de GKv Stadskanaal is in handen van de kerkenraad met de volgende samenstelling

- 12 ouderlingen, die naast de dagelijkse leiding, een wijk 'bearbeiden',
- 2 jeugdouderlingen die zich vnl. richten op al het jeugdwerk wat er gedaan wordt in de gemeente,
- 1 predikant

Ook zijn er nog 3 senior-ouderlingen actief die uitsluitend pastorale bezoeken bij ouderen afleggen.

De diaconie bestaat uit 10 diakenen, die allen een wijk 'bearbeiden'.

Daarnaast zijn er 14 wijkzusters actief. Samen met de wijkouderling en de wijkdiaken vormen zij een wijkteam.

De taak van ouderling, diaken en wijkzuster, zoals omschreven door het wijkteam zelf:

- De taak van de ouderling is om gemeenteleden te bezoeken en aan te moedigen een relatie met God op te bouwen of te onderhouden
- De taak van de diaken is om gemeenteleden te bezoeken en op te roepen tot onderling dienstbetoon vanuit bijbels motief.
- De taak van de wijkzuster richt zich meer op speciale gebeurtenissen (jubilea/geboorte) en bijspringen in geval van 'nood' (of dit delegeren).

Doordat de gemeente al langere tijd bezig is met een proces van verregaande samenwerking met de CGK, heeft de kerkenraad ook voornamelijk op dit proces haar aandacht op gericht en komt het nauwelijks toe aan andere zaken.

1.2.3 Wijken

Een aantal wijken hebben op avondmaal zondag een wijkavond die in meer of mindere mate bezocht wordt door de leden uit de wijk. Deze wijkavonden hebben als doelstelling om onderling contact te bevorderen en met elkaar te spreken over geloofszaken, zoals de gemeente zichzelf ten doel heeft gesteld. Dit wordt aangemoedigd door de wijkteams.

Een aantal wijken proberen dit ook te organiseren, maar hiervoor staat nauwelijks belangstelling. De ouderlingen en wijkleden merken op dat men elkaar niet kent en er nauwelijks behoefte aan contact lijkt te zijn.

1.2.4 Wijk 2

Zo ook in 'wijk 2'. Jongeren uit deze wijk geven aan dat ze geen idee hebben wat een 'wijk' is en wie hierbij hoort. Volwassenen zijn teleurgesteld over de minimale betrokkenheid op elkaar en het wijkteam vraagt zich af hoe ze wijkleden kunnen activeren tot onderlinge betrokkenheid. De georganiseerde wijkavonden worden nauwelijks bezocht.

Wijk 2 kent de volgende samenstelling:

16 adressen, 38 leden in de leeftijd van 0 t/m 83 jaar waarvan 24 belijdende leden en 14 doopleden waarbij opvalt dat er 4 doopleden zijn die 25 jaar of ouder zijn.

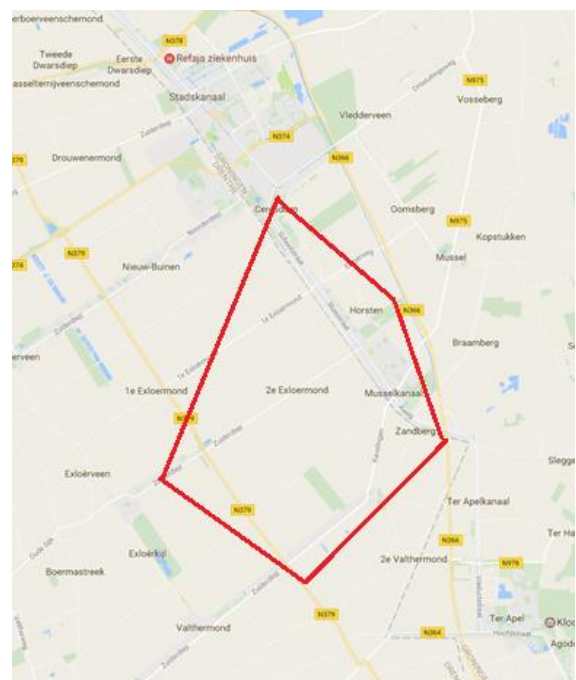
Een deel van deze wijk was tot 2007 lid van de GKV Musselkanaal-Valthermond. Deze gemeente is door een afnemend ledenaantal opgeheven en opgegaan in 3 omliggende gemeenten, te weten GKV Emmen, GKV Mussel en GKV Stadskanaal.

Geografisch gezien kunnen we deze wijk rekenen tot het buitengebied van Stadskanaal en het dorp Musselkanaal. Dit zorgt ervoor dat gemeenteleden relatief ver bij elkaar weg wonen; ruim 17 kilometer tussen uiterst gelegen adressen.

Het wijkteam wat actief is heeft enkele keren per jaar overleg met elkaar om afstemming te zoeken en informatie uit te wisselen.

Dat de wijk niet betrokken lijkt te zijn op elkaar heeft volgens hen met verschillende redenen te maken, te weten:

- Het lijkt dat toen de GKV in Musselkanaal-Valthermond gestopt is, ook de betrokkenheid/kerkgang bij een aantal mensen en gezinnen verminderd is of zelfs gestopt is.

- De fysieke afstand (onderling) kan een reden zijn, waarbij gezegd wordt dat het wijkteam daar niet helemaal zicht op heeft in hoeverre dit meespeelt.
- Verder merken ze op dat er hele verschillende “gezinnen” wonen. Er zijn mensen die drie keer een gemaakte afspraak afzeggen of je zondags nauwelijks aankijken of groeten ondanks dat het wijkteam daar al een paar keer op bezoek is geweest. Er zijn in de ogen van het wijkteam hele stugge gezinnen maar ook hele warme betrokken gezinnen/alleenstaanden/bejaarden.

1.3 Theologische argumentatie

1.3.1 *Leven uit de bron*

Bij de indiensttreding van de predikant in 2014 was overlegd dat de predikant met de cursus ‘leven uit de bron’ zou starten. Dit op verzoek van de predikant omdat hij bemerkte bij de kennismaking met de gemeente dat de geestelijke houding van de gemeente leek te verslonzen; de gemeente was niet gericht op geestelijke zaken, maar leek zijn aandacht voornamelijk te richten op het ‘in bedrijf’ houden van de kerkgemeenschap.

Tegelijk met dat de predikant deze cursus volgde, zou hij tijdens bijeenkomsten van de kerkenraad, de cursus doorgeven. Hierdoor zou de kerkenraad er mee de gemeente in kunnen gaan om het zo, als olievlek, door de gemeente te laten vloeien.

De cursus ‘leven uit de bron’ vertrekt vanuit het standpunt dat geloofsgroei het fundament onder gemeentegroei is.

Allereerst is belangrijk hierbij is om vast te stellen wat de kenmerken zijn van een gemeenschap. Ds. Marius Noordeloos (heeft de cursus ‘leven uit de bron’ ontwikkeld) definieert een gemeente als gemeenschap die wordt gekenmerkt door:

a. *Betrokkenheid bij of hart voor de Heer;*

Dit betekend een relatie met de Heer hebben, niet verstandelijk maar intiem, betrokken. Het is een ‘hartszaak’. Vanuit Gods liefde voor ons, beantwoorden wij deze liefde met ons hart. Hierbij zetten we ook hoofd en handen in.

b. *Betrokkenheid bij of hart voor elkaar als zijn volgelingen;*

De gemeente wordt ook wel ‘lichaam van Christus’ genoemd. Daarmee wordt gesymboliseerd dat we betrokken zijn op elkaar. We kunnen niet alleen van onze Heer leren, maar ook van elkaar hoe we geloven en liefhebben.

c. *Betrokkenheid bij of hart voor zijn werk in en voor de wereld.*

In Matt. 28:19 (het zendingsbevel) geeft Jezus de opdracht om anderen in aanraking te brengen met het evangelie. Hij beloofde hierbij dat Hij de heilige Geest zou sturen om hierbij te helpen.

Doel van de kerk is meewerken aan de komst van Gods koninkrijk. God zal ervoor zorgen dat de gemeente hiertoe in staat kan zijn, door het zenden van de heilige Geest. We moeten als gemeente openstaan voor het werk van de Geest en daardoor aan de slag gaan: ‘Bidt en werkt’. (Noorloos, 2000)

Betrokken zijn heeft dus te maken met de liefde voor onze Heer, elkaar en de wereld. Dit moet geoefend worden en daarvoor is ontmoeting nodig. Het gaat dan niet alleen om ontmoetingen in diensten of vieringen maar ook persoonlijk contact of functionele contacten. Binnen deze contacten kunnen we van elkaar leren als we met zorg met elkaar omgaan vanuit de gedachte dat wij liefhebben omdat Christus eerst heeft liefgehad (1 Joh. 4:19)

1.3.2 *Visie kerkenraad*

De kerkenraad heeft de overtuiging dat onderlinge betrokkenheid en omzien naar elkaar niet alleen een taak van de kerkenraad is. Hierbij wordt verwezen naar Efeziërs 4 waarin duidelijk wordt dat de gemeente het lichaam van Christus is met verschillende gaven. Ieder heeft van God

zijn plek gekregen in de gemeente en er wordt van hem / haar verwacht dat hij / zij de gaven inzet die het van God gekregen heeft. Juist door de verschillen kan de gemeente functioneren en elkaar aanvullen. Zo zal er meer eenheid ervaren worden. Ambtsdragers bedoeld zijn om de gelovigen toe te rusten voor het werk in dienst van de Heer.

Toerusten is een centrale taak van de ambtsdragers, hierbij wordt door de kerkenraad gezegd dat zij waar nodig de gemeenteleden willen helpen bij de vragen en problemen die ze tegenkomen in de onderlinge betrokkenheid. Zo wordt het lichaam van Christus opgebouwd (Efeziërs 4 : 12) met iedereen zijn eigen taak, die leidt tot groei naar een volwassen lichaam.

“Vanuit dat hoofd krijgt het lichaam samenhang, en wordt het ondersteund en bijeengehouden door alle gewrichtsbanden. Ieder deel draagt naar vermogen bij tot de groei van het lichaam, dat zo zichzelf opbouwt door de liefde...” Efeziërs 4:16

De gemeente bouwt zichzelf op, door de liefde. Niet een zoetsappig verhaal, maar het bewustzijn krijgen dat je niet je eigen gedachten en verlangens centraal moet zetten. Samen toegroeien naar het hoofd Christus, je krijgt Hem lief. Je leeft bewust met Hem en juist daardoor worden de banden, die er zijn in de gemeente, hechter. Er komt meer samenhang. Als de gemeente zich door Gods liefde laat leiden, dan wordt de gemeente steeds meer zichtbaar als tegenhanger van de wereld die vol onvrede en boosheid is.

Zeer regelmatig wordt hier in de preek, het kerkblad en gemeenteavonden aandacht voor gevraagd door de predikant.

1.3.3 Gemeente-zijn

De kerk als lichaam van Christus, dat is het beeld wat de kerkenraad van Stadskanaal gebruikt om de gemeente op te roepen om betrokken te zijn op elkaar.

Het beeld van de gemeente als lichaam van Christus geeft een dynamisch beeld. Het gaat in de kerk niet in eerste plaats om gedeelde ideeën en een uitwisseling hiervan. Maar er wordt geleefd, er is een actieve omgang met het hoofd Christus en met elkaar (Brink, 2013, p. 523). Het evangelie zelf zet ons in beweging en schept daardoor relaties waarin we bewust worden dat het gaat om dienstbaarheid en niet om ons eigen belang. Het roept op tot heiligheid, zodat er een liefdevolle band ontstaat tussen mensen (Keller, 2014, p. 285).

Telkens weer komt naar voren dat mensen tot volgeling van Jezus komen door het hebben of aangaan van een relatie met een (enthousiaste) volgeling van Christus. Een mens kan niet zonder relaties, omdat je van relaties groeit in de persoonlijke leven. Door veel om te gaan met volgelingen van Jezus, wordt jezelf in beweging gezet om hem ook te volgen. Het is als een kooltje uit het vuur van een bbq, haal je het kooltje eruit dan zal het langzaam doven; het vuur verdwijnt eruit. Zou je het kooltje terug leggen in het vuur, dan zal het zelf ook weer gaan gloeien en bijdrage aan de hitte. Zo is het ook met een gemeente van Christus. Als het goed is brand daar de liefde van Christus en zal dit overslaan op iedereen die zich regelmatig in de omgeving van de gemeente begeeft. Dat is waarom God christelijke gemeenschappen begonnen is, om handen en voeten te geven aan het evangelie en zo naar anderen te laten zien wat Gods liefde betekenen mag in je leven. Daarbij komt, dat wij mensen naar het beeld van God geschapen zijn (Genesis 1 : 26-27), dat betekend dat we door met elkaar om te gaan, God steeds beter leren kennen. We hebben elkaar nodig om beter naar de ander én naar God te kunnen kijken.

Betrokkenheid op elkaar in de gemeente, het moet geen ‘kunstje’ zijn van de gemeente omdat God dit nu eenmaal van ons vraagt, maar het zal van binnenuit onszelf moeten komen, aangewakkerd door de Heilige Geest, om de liefde van God door te geven aan mensen om ons heen.

1.4 Onderzoeksvraag

1.4.1 Hoofdvraag:

Wat kan men doen om onderlinge betrokkenheid te vergroten in de wijk?

1.4.2 Subvragen:

- e. Wat zegt de bijbel over onderlinge betrokkenheid?
- f. Wat gebeurt elders en wat wordt geadviseerd om de onderlinge betrokkenheid te vergroten?
- g. Wat draagt de kerkenraad uit omtrent onderlinge betrokkenheid?
- h. Wat doet, wil en kan de wijk met onderlinge betrokkenheid?

2. Onderzoeksopzet

2.1 Praktijkgericht onderzoek

De eigenheid van de gemeente leert, dat een rapport niet helpend is. De gemeente beschrijft zichzelf als 'doeners'. Dat is de reden dat er gekozen wordt voor een praktijkgericht onderzoek (PO).

Kenmerkend voor PO is dat de aanleiding en vraagstelling zijn geworteld in een probleemsignalering vanuit de praktijk. Het is niet gericht op theorievorming, maar het gaat om kennis die primair gericht is op deze specifieke situatie en ingezet gaat worden in de praktijk. Hierbij gaat het om:

- Beschrijvende kennis; dit is kennis over de onderzochte werkelijkheid – inzicht krijgen.
 - Dit wil ik gaan doen door in eerste instantie met de adressen uit wijk 2 een persoonlijk gesprek te voeren. De gesprekken worden anoniem gebruikt voor een 'wijkverhaal'.
- Handelingskennis: dit is kennis die aanwijzingen geven hoe te komen tot onderlinge betrokkenheid in deze specifieke situatie, maar bevat ook beschrijvende kennis.
 - Dit wil ik doen door het 'wijkverhaal' te delen met de wijk tijdens een wijkavond. Waarna er doorgesproken gaat worden of en hoe er mogelijkheden zijn om de onderlinge betrokkenheid te vergroten.
 - Vervolgens zullen de besproken mogelijkheden onderzocht worden op bruikbaarheid voor deze betreffende wijk en zal er uitvoering aan gegeven worden.

Al deze verzamelde kennis wordt gebruikt om de uitgangssituatie die tot dit onderzoek geleid heeft, in te zetten in de wijk en wellicht kan dit onderzoek (format) gebruikt worden voor andere wijken die met eenzelfde situatie te maken hebben.

In dit onderzoeksproces hebben we te maken met onderliggende processen:

- Sociale processen; in de wijk, met wijkteam en onderzoeker
 - Interactie
 - Communicatie
 - Samenwerken
- Reflectieprocessen in gezamenlijkheid met de wijk en
- Leer- en veranderingsprocessen. Dit PO is gericht op versterking van het zelf-regisserend en -sturend vermogen van het wijkteam en de wijkleden.

2.2 Theologisch Actie Onderzoek

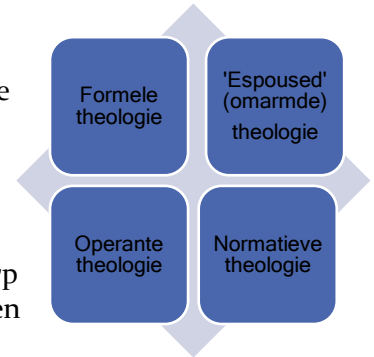
Bij dit PO zal ik gebruik maken van een werkinstrument wat TAR wordt genoemd Theologisch Actie Onderzoek (Cameron, 2010).

Het gaat dan om vier invalshoeken om naar een gemeente te kijken. Dit model biedt een hermeneutisch raamwerk om de theologische praktijk te omschrijven.

De vier invalshoeken zijn:

Formele theologie: de academische theologie, de dialoog met andere disciplines.

- Deze theologie geeft intellectuele inzichten in het begrijpen van wat er speelt in de praktijk. Bepaalde denkbeelden kunnen helpen bij het reflecteren, daar vorm aan geven.
- Het inbrengen van deze theologie kan de boel ook op scherp zetten, omdat het rammelt aan bestaande opvattingen en praktijken.

De deelvraag die hierbij passend is: *Wat gebeurt elders en wat wordt geadviseerd om de onderlinge betrokkenheid te vergroten?*

Normatieve theologie: Bijbel, belijdenis, liturgie, de leer van de kerk (de stem van buiten)

- Deze theologie geeft aan waar de groep / gemeente theologisch gezag aan geeft. Dat kan per (soort) gemeente verschillen:
 - Voor de katholieken is belangrijk wat de paus zegt.
 - Protestanten hechten veel waarde aan de belijdenis.
 - Ook aan de traditie kan veel gezag worden toegekend.
- De vraag naar de normatieve theologie van een gemeente kan op een gegeven moment dé belangrijkste vraag worden, omdat het veel zegt over de identiteit van de gemeente.

De deelvraag die hierbij passend is: *Wat zegt de bijbel over onderlinge betrokkenheid?*

‘Espoused’ theologie: de overtuigingen van een bepaalde groep (de stem vanbinnen)

- Deze theologie komt ergens vandaan, de formele en normatieve theologie zijn hiervan niet los te zien.

De deelvraag die hierbij passend is: *Wat draagt de kerkenraad uit omtrent onderlinge betrokkenheid?*

Operante theologie: zoals die zich uit in de praktijk, in de handelingen van mensen

- Ook de praktijk zelf is (drager van) theologie. De praktijk geeft inzicht in de overtuigingen van mensen
- In de praktijk is God nog steeds bezig zichzelf te openbaren aan mensen, ook in die zin is de praktijk zelf theologie

De deelvraag die hierbij passend is: *Wat doet, wil en kan de wijk met onderlinge betrokkenheid?*

Het TAR is een werkinstrument, geen volledige theologische theorie. De stemmen kunnen overeenstemmen, maar ook niet: zo kunnen opvattingen binnen de gemeente (de espoused theologie) niet in overeenstemming zijn met hoe er gehandeld wordt (de operante theologie). Het is een van de doelen van TAR om spanningen als dit bloot te leggen. De stemmen lopen door elkaar heen en kunnen niet altijd van elkaar worden gescheiden.

2.3 Pilot

Er is, in het kader van tijd, gekozen om een pilot op te zetten. Het wijkteam van wijk 2 is hiervoor benaderd omdat zij in de afgelopen periode meerdere malen hebben aangegeven dat onderlinge betrokkenheid er niet (meer) lijkt te zijn. Het wijkteam geeft aan dat zij graag mee willen doen aan deze pilot om zo gezamenlijk met de wijk op zoek te gaan wat de mogelijkheden zijn.

2.4 Interviews

Er is voor gekozen om een *half-open* interview methode te gebruiken, waarbij de vragenlijst (Bijlage 2: leidraad interviews) als leidraad gebruikt wordt. Hiervoor is gekozen omdat hiermee van de lijst met vragen afgeweken kan worden. Op deze manier kan er ingegaan worden op informatie die naar voren komt in het gesprek en van belang kan zijn voor het onderzoek. (Migchelbrink, 2007, p. 298).

De functie van interviews is, om per wijkadres te inventariseren wat er leeft met betrekking tot de woonomgeving, de binding met de gemeente en de binding met de wijk. Hierin meegenomen zijn de hypothesen die wijkteam noemt op het niet betrokken zijn. Er is bij de start van elk interview gewezen op de drie topics, met de vermelding dat er een vragenlijst is, die als leidraad gebruikt wordt. De gesprekken verschaffen zo informatie waarom er geen betrokkenheid lijkt te zijn in deze wijk.

2.5 Labelen

Labelen gebeurt volgens de drie topics die vervolgens weer opgedeeld zijn in centrale onderwerpen die naar voren kwam in de gesprekken; wat is er op elk adres gezegd over de drie topics. Zo ontstaat er een overzichtelijke structuur waaruit naar voren komt wat in de interviews is gezegd (Bijlage 3: Labelen van interviews)

Na het labelen zal er een anoniem wijkverhaal geschreven worden, welke gepresenteerd zal worden aan de deelnemers van dit onderzoek.

12

3. Theoretisch kader

Voor de beschrijving van het theoretisch kader zal er eerst een antwoord gegeven worden op de (beschrijvende) deelvragen. Vervolgens zal er gekeken worden naar veranderingen in de cultuur en de kerk waarmee gemeenten te maken hebben en invloed kunnen hebben om te komen tot meer betrokkenheid. Daarnaast is er gekeken naar verschillende soorten gemeenten en het komen tot veranderingen. Om te komen tot deze antwoorden is er een uitgebreide literatuurstudie gedaan, welke terug te lezen is in het literatuurverslag 'verbonden'.

3.1 Beschrijvende deelvragen

3.1.1 Deelvraag 1: Wat zegt de bijbel over onderlinge betrokkenheid?

Vanuit de woorden *kuriakos* en *ekklēsia* zien we dat de kerk of de gemeente behoren bij de Heer. God ging met Abraham een verbond aan, en daarmee was God verbonden aan Abraham en Abraham aan God.

Israël was hierdoor de oudtestamentische gemeente. In het Nieuwe testament zien we dat Jezus leerlingen om zich heen verzamelt en ze op pad stuurt om alle volken tot zijn volgelingen te maken. Het ideaalbeeld van de eerste gemeente mogen we gebruiken als appèl waardoor we ons laten aanspreken. Want gemeentezijn kent veel metaforen die naast elkaar een veelkleurigheid geven van de kerk. Eén ding staat echter wel vast in deze metaforen: het draait om de *verbinding* tussen God, kerk en individu.

Betrokkenheid van onze kant vraagt in eerste instantie om het kennen en liefhebben (= verbondenheid) van God, en van daaruit het kennen en liefhebben van de mensen in je omgeving. Zonder het kennen en liefhebben kan er geen betrokkenheid zijn op God en elkaar.

Betrokkenheid is het volgen van Jezus in een dienstbare houding naar onze omgeving. Leer en leven, ze moeten met elkaar verbonden zijn.

3.1.2 Deelvraag b²: Wat wordt geadviseerd om de onderlinge betrokkenheid te vergroten?

Noorloos zet met zijn methode *'leven uit de bron'* (Noorloos, 2000) in op betrokkenheid en gaat, zo lijkt het, klakkeloos ervan uit dat er verbondenheid is. Daarbij komt dat dit model en eenzijdige benadering heeft en mensen in gesprek wil brengen met elkaar over 'hartzaken'. Het zou fantastisch zijn als dit uiteindelijk zal gebeuren, maar wat mij betreft stapt hij te makkelijk over twee randvoorwaarden heen.

- Niet ieder gemeentelid praat makkelijk, en al helemaal niet over geloofszaken. Er zijn meerdere manieren om te laten zien dat je Christus volgt, praten is hier één van.
- Als het wil komen tot praten over 'hartzaken', dan zal er een veilige sfeer moeten zijn, mensen moeten elkaar kennen (verbonden weten).

Douma is in zijn boek *'verlangen naar het goede leven'* (Douma, 2016) daarentegen zich bewust van de verschillende talen van de liefde. Dat maakt zijn model ook meer geschikt voor de hele gemeente. Iedereen kan inzet tonen door te werken met zijn of haar talenten en zal zich hierdoor gezien(verbonden) en betrokken weten bij de gemeente. Daarbij geeft hij praktische uitwerking door preek, doop en avondmaal door te trekken naar het dagelijks leven. Niet alleen praten, ook doen.

Het model van Broekman *'Het kloppend hard van de gemeente'* (Broekman, 2009) heeft aandacht voor zowel verbondenheid (geestelijke groei) als ook betrokkenheid (vriendschap). Hij onderkent dat Bijbelstudiegesprekken alleen niet voldoende zijn om tot verbondenheid en betrokkenheid te komen. Het is duidelijk dat dit model is beschreven vanuit een flinke dosis ervaring en dat maakt het heel werkbaar.

Kerkenraad moet zich er echter goed van doordrongen weten dat het werken vanuit groepen een andere kerkstructuur (organisatiestructuur) vereist: de rol van ouderling wordt anders maar ook de wijken moeten kleiner gemaakt worden.

3.2 Veranderingen kerk en samenleving

De veranderende samenleving, met daarbij de veranderingen die plaats vinden in de gemeente zorgen voor een wisselwerking. Juist de vrijgemaakte kerk heeft sterk te maken met veranderingen omdat ze vanuit een sterke verzuiling steeds op de maatschappij gericht zijn. Hiermee komen verbondenheid en betrokkenheid van de gemeente in een ander daglicht te staan en is de vraag in hoeverre dit nog verwacht mag worden van gemeenteleden. De uitdaging zal liggen in het bespreekbaar maken van verschillende opvattingen en (manieren van) geloven. Daarbij komt dat de kerk kan gebruiken dat de gerichtheid op God is veranderd in de gerichtheid op mensen en wereld. Gemeenteleden willen weten hoe ze in de maatschappij moeten staan als christen, hoe kan ik het christen-zijn in de praktijk van alle dag handen en voeten geven. Door hierop de aandacht te leggen in het werk in de kerk zal er een verbondenheid kunnen ontstaan.

3.3 Diverse soorten gemeenten en hoe gaan veranderingen

De grootte van de gemeente en de daarmee bijkomende effecten, plus het naar binnen (op de organisatie) gerichte manier van werken typeert de gemeente. Eigenheid van de gemeente is dat ze zich niet willen inzetten om te komen tot veranderingen omdat dit betekent dat je hoofd boven het maaiveld uitsteekt en prima gebruikt kan worden als kop van jut. Het werken vanuit de wijken zal hier wellicht een oplossing voor kunnen zijn omdat de groep dan minder groot is waardoor het klimaat veiliger kan worden om met elkaar in gesprek te gaan over de onderlinge verschillen.

Als we de motivatie van de kerkenraad leggen naast het veranderingsmodel van Kotter dan zien we dat de kerkenraad zelf een urgentiebesef heeft; Doordat er minder mannen het ambt aanvaarden, zal erdoor minder mensen hetzelfde werk moeten worden gedaan. Intern (binnen de kerkenraad) is hierover gesproken en heeft men het besluit genomen dat de gemeente het zelf moet overnemen. De betrokkenheid op elkaar in de wijk moet omhoog.

Voor zover als ik kan opmerken, is hier verder geen beleid of strategie op gemaakt, maar is het 'gewoon' meegedeeld aan de gemeente (verticale structuur). Daardoor is er geen breed draagvlak gecreëerd omdat de gemeente niet een besef heeft van urgentie. Hier loopt het veranderingsproces spaak en zal er niet gekomen worden tot de doelstelling van de kerkenraad dat er meer betrokkenheid zal komen in de wijk.

4. Onderzoeksresultaten

Vanuit de interviews die gehouden zijn is er gekeken of de 3 hypothesen die het wijkteam aangedragen hebben, ondersteunt worden vanuit het praktijkonderzoek. Vervolgens zullen de topics die gebruikt zijn bij de interviews kort samengevat worden en tot slot zal er teruggeblikt worden naar de wijsamenkomst.

4.1 Hypothesen

4.1.1 Hypothese 1: Het sluiten van de kerk te Musselkanaal / Valthermond heeft de betrokkenheid en kerkgang bij en aantal mensen en gezinnen verminderd of zelfs gestopt.

- Vanuit de interviews is naar voren gekomen dat vijf adressen geen lid waren van deze gemeente ten tijde van opheffing. En één adres nog thuiswonend was toen deze gemeente opgeheven werd
- Vier adressen waren voorheen lid van de kerk Musselkanaal / Valthermond,
 - waarvan twee aangeven dat ze de gemeente niet missen en beiden bewust gekozen hebben voor Stadskanaal.
 - Twee adressen geven aan de gemeente te missen. Wat gemist wordt is de betrokkenheid en ons-kent-ons gevoel. Waarbij één adres opmerkt dat dit gemist wordt in de huidige gemeente ook kan komen doordat ze niet zoveel tijd en energie (kunnen) stoppen in de gemeente als ze toentertijd deden in de kerk van Musselkanaal – Valthermond.
- Het ene adres wat nog thuiswonend was ten tijde van sluiting geeft aan dat het nu veel naar Mussel naar de kerk gaat omdat dit bekend is en veel familie en vrienden er wonen.

Opmerkelijk is dat 3 adressen, die al langer of kortere tijd geleden overgekomen zijn uit een andere gemeente, deze gemeente wel missen, al ebt dit ook wel weg, na verloop van vele jaren merkt één adres op. Ook hier wordt het gevoel van verbondenheid en betrokkenheid gemist. *Deze hypothese wordt niet ondersteund door dit onderzoek. Al zijn er wel kenmerken te vinden bij geïnterviewden die vorige gemeente missen.*

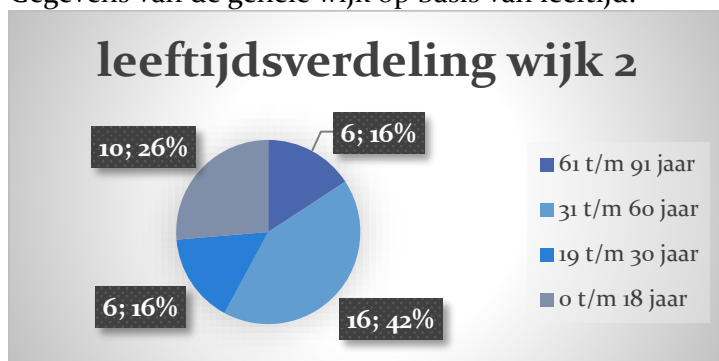
4.1.2 Hypothese 2: De geografische afstand is van invloed op de betrokkenheid van de wijk.

100% van de adressen geeft aan dat afstand, naar alle waarschijnlijkheid, geen reden is dat er geen betrokkenheid is in de wijk. Alle adressen beschikken over de mogelijkheid om per auto te verplaatsen.

Wel wordt opgemerkt dat door de geografische afstand, je elkaar in het dagelijks leven niet tegenkomt, waardoor er meer moeite gedaan moet worden om elkaar te spreken.

Deze hypothese wordt niet ondersteund door dit onderzoek.

4.1.3 Hypothese 3: Er wonen veel verschillende 'gezinnen'.
Gegevens van de gehele wijk op basis van leeftijd.

De gezinssamenstelling in de gehele wijk:

1 Alleenstaand	1 gezin met kinderen op het VO
2 gezinnen met kleine kinderen	1 gezinnen met (thuiswonende) jongeren
1 gezin met klein kind en kinderen BO	1 gezin met volwassen kinderen thuis
1 gezin met kinderen op het BO	2 gezinnen met uitwonende kinderen
1 gezin met kinderen op het BO & VO	4 Weduwe / weduwnaar

Deze hypothese wordt onderbouwd door de cijfers. Maar of dit werkelijk van invloed is op de betrokkenheid in de wijk wordt geen grond voor gevonden op basis van deze gegevens. Het tegendeel komt naar voren in de interviews, waarbij 89% van de geïnterviewde adressen aangeven dat het belangrijk is dat generaties met elkaar in contact / gesprek komen.

4.2 Deelvragen

4.2.1 Deelvraag b'; wat gebeurt elders om onderlinge betrokkenheid te vergroten?

Wat uit een kleine inventarisatie binnen GKv kerken blijkt is dat elke gemeente zijn eigen manier heeft om te komen tot betrokkenheid. Waar in de ene gemeente de verantwoording hiervoor bij de gemeenteleden gelegd wordt en er niets 'officieel' georganiseerd wordt, hebben ze in een andere gemeente hier een duidelijk beleid op gemaakt.

In de buurgemeente CGKv Veendam wordt er gewerkt aan verbondenheid vanuit miniwijken. Elke wijk heeft een coördinator en een wijkteam. De coördinator wordt meerdere malen per jaar ondersteund door de predikant en de kerkenraad en waar nodig worden externe professionals ingehuurd om 'bijscholing' te verzorgen. De coördinator weet wat er speelt in de wijk en zal hier het wijkteam en de wijk op aansturen. Ook zijn er wijkavonden waarbij ontmoeting en Bijbelstudie centraal staan. Waar de gemeente tegenaan loopt, is geschikte wijkcoördinatoren te vinden die enthousiast de wijk blijven motiveren. Ook jeugd haakt veelal af in hun eigen wijk en zoekt elkaar op in een wijk waar het 'gezellig' is. Hierop is besloten dat betreffende wijk een speciale jeugdwijk wordt. Hiermee laten de gemeente los de eigenlijke bedoeling, maar sluiten aan bij de behoefte. Een heel aantal wijken hebben nauwelijks onderling contact.

In de GKv Harderwijk is er in elke wijk ook 1 adres die fungeert als samenroeper. Er is gesproken met één hiervan, en hij houdt zich bezig met te regelen dat er 1x per maand ergens in de wijk koffiedronken kan worden bij een adres in de wijk. Ook wordt er met enige regelmaat gevraagd om hulp bij vnl. oudere wijkleden. De wijk krijgt deze vraag via de mail en kan hierop reageren. Over het algemeen worden op deze manier hulpvragen samen opgelost. De samenroeper heeft contact met de ouderling en diaken. Het gaat in de wijk voornamelijk om sociale contacten leggen en onderhouden. Tegelijk wordt opgemerkt dat er meestal ook wel doorgesproken wordt over de preek en dat er spontaan een groep in de wijk is ontstaan die (vrijblijvend) Bijbelstudie houden.

In de GKv Emmen, is officieel niets geregeld in de wijken naast het wijkteam wat er vanuit de kerkenraad actief is. Elke wijk kent hiervoor zijn eigen 'systeem' maar er wordt ook onderkend dat betrokkenheid regelmatig te wensen overlaat. Gemeenteleden zijn hiervoor zelf verantwoordelijk. Er wordt voldoende georganiseerd in de gemeente om je betrokkenheid te tonen en betrokken te voelen, zo wordt gesteld. Wel is er binnen bepaalde wijken een grote betrokkenheid op elkaar, maar dit is afhankelijk van de wijkbewoners zelf.

Betrokkenheid wordt dus enerzijds gezien als een individuele aangelegenheid. De gemeente organiseert diverse activiteiten waarbij je kunt aansluiten en zo kan er gebouwd worden aan betrokkenheid, in een andere gemeente is hier duidelijk aandacht voor.

Wat over-all gesteld kan worden is dat betrokkenheid een landelijk issue is die menig kerkenraad hoofdbrekens kost.

4.2.2 Deelvraag c; wat draagt de kerkenraad uit omtrent onderlinge betrokkenheid?

In september en november 2015 en januari 2016 heeft de kerkenraad een drietal gemeenteavonden georganiseerd rondom het thema 'vormgeven aan onderlinge zorg in de gemeente'. Tijdens deze avonden zijn er 'bouwstenen' geformuleerd door de gemeente, die in grote mate overlap vertonen met de 'bouwstenen' die de kerkenraad geformuleerd heeft tijdens de cursus 'leven uit de bron'. De kerkenraad meent dat dat deze bouwstenen geen dwingend systeem moeten worden maar dat de (bekende) wijkavonden een geschikt moment zijn op elkaar uit te nodigen en door te praten (eventueel) over een bepaald thema. Er worden in het kerkblad wat handreikingen gedaan hoe dit gedaan kan worden en wordt er opgeroepen om je te melden als coördinator van je wijk. Deze oproep heeft nauwelijks reacties opgeleverd.

Ook de predikant heeft in zowel zijn preken als ook het schrijven in het kerkblad, veelvuldig aandacht voor de onderlinge betrokkenheid. Als er in wijk 2 naar gevraagd wordt of ze dit herkennen, zegt een deel van de wijk dat hen dit opvalt. Een ander deel herkent dit niet. Van de mensen die hiervan doordrongen zijn komt nogal eens de opmerking dat het ook makkelijk weer naast je neergelegd wordt. Het zijn woorden, die niet aanzetten tot daden.

16

Na een rondgang door de gemeente om te horen in hoeverre gemeenteleden door hun wijkteam opgeroepen (en aangezet) worden om te komen tot onderlinge betrokkenheid, komt naar voren dat er in enkele wijken hier aandacht voor is gevraagd, maar dat mensen zich niet gehoord voelden als zij suggesties en bezwaren hadden (bijv. over het tijdstip van de wijkavonden). In de wijken waar een wijkavond wordt georganiseerd, zijn over het algemeen de ouderling of de diaken aanwezig bij deze avond en dit wordt gewaardeerd.

De kerkenraad draagt over het geheel gezien, niet uit dat ze onderlinge betrokkenheid een belangrijk issue vinden.

4.3 Interviews

4.3.1 Contacten in directe omgeving

3 adressen geven aan dit volop te hebben. Zowel met familie als ook met buurtgenoten. Deze 3 adressen wonen al vanaf geboorte in deze omgeving, en hebben deze ook nooit verlaten.

1 adres geeft aan dat er intensief contact is met 1 buurtbewoner.

5 adressen geven aan dat er minimaal contact hebben in de directe woonomgeving,

- Waarvan 1 adres aangeeft dat door veranderde werksituatie nu begonnen kan worden om contacten te leggen.
- Vier adressen omschrijven de bewoners van deze streek als 'een ander slag volk'. Hierdoor hebben ze minimaal contact.

4.3.2 Kerkgemeenschap

4.3.2.1 Geloof en lidmaatschap gemeente

Het lidmaatschap van de kerk is voor 100% van de geïnterviewden van groot belang. Voornamelijk om geloof te onderhouden en uit te bouwen.

Geloofsgesprekken voeren wordt ook door alle geïnterviewden noodzakelijk geacht.

- 1 geïnterviewde geeft aan dat dit niet generatie overstijgend hoeft te zijn.
- 1 geïnterviewde geeft aan hier terughoudend in te zijn geworden om met jongeren in gesprek te gaan omdat er een negatieve ervaring is.
- 7 adressen geven aan dat geloofsgesprekken intergenerationeel zal moeten, dat dit nog te weinig gebeurt, maar waar het wel ervaren is, dit positief is geweest.

Als er gevraagd wordt wat de Bijbelse opdracht is voor de kerk, wordt hier regelmatig lang over nagedacht, of moeten geïnterviewden op weg geholpen worden om te komen tot een antwoord. Bij één adres wordt heel stellig gezegd dat er geen Bijbelse opdracht is voor de kerk. Het lijkt erop dat er zelden of nooit nagedacht wordt over de taak van de kerk, men blijft op mesoniveau denken (waarom geïnterviewden de gemeente belangrijk vinden).

4.3.2.2 Gemeente

Als de geïnterviewden de vraag voorgelegd krijgen hoe de gemeente te typeren is, komt er veel negativiteit naar voren. De meest gehoorde redenen zijn:

- Gemeente is weinig enthousiast / echt; 5 adressen
- Er is sprake van groepsvorming; 4 adressen
- Er wordt veel gekletst en weinig geluisterd; 3 adressen

Toch worden er ook positieve punten genoemd, maar deze wisselen sterk van elkaar:

Ook de diensten worden door geïnterviewden hierbij genoemd. Maar dit laat geen duidelijke lijn zien. Omdat dit geen onderdeel van het onderzoek is, wordt hier verder niet op ingegaan.

17

4.3.2.3 Verbonden / betrokken

Verbonden zijn heeft kennelijk te maken met 'thuis voelen'. De mensen die aangeven dat zij zich verbonden weten met de gemeente, hebben vaker sociale contacten in de gemeente.

De mensen die zich niet verbonden voelen met de gemeente, hebben over het algemeen ook weinig of geen sociale contacten in de gemeente.

De oudere generatie (50+; 4 adressen) geeft aan dat het makkelijk is om sociale contacten te krijgen in de gemeente, maar dat je hier zelf je best voor moet doen. De generatie die hieronder zit omschrijft de gemeente als stug en er zou sprake zijn van groepsvorming. Dit belemmert hen om spontaan contact te maken. Ouders met kinderen op de plaatselijke Gereformeerde Basisschool Piet Prins School leggen op het schoolplein makkelijk contact die ze ook in de gemeente weer terugzien. Jongeren voelen zich niet verbonden met de kerk omdat ze met niemand contact hebben buiten hun vrienden die ook lid zijn van deze gemeente.

Betrokkenheid wordt ervaren door mensen die actief zijn in de gemeente. En de gemeente laat je vrij om actief te zijn. Deels wordt dit als prettig ervaren, omdat ze ook weer actief kunt worden, als de situatie dit toelaat. Anderzijds wordt ook opgemerkt wordt dat iedereen zijn talenten moet inzetten en zijn mensen ook op zoek hoe ze dit kunnen inzetten. Twee adressen merken op dat er te weinig aandacht is voor deze verscheidenheid van mensen en het inzetten daarop. Twee adressen geven aan dat er weinig erkenning is (gezien worden) voor de talenten die worden ingezet. Jongeren geven aan dat ze zich niet betrokken weten bij de gemeente, maar dat ze ook geen idee hebben hoe ze dit wel kunnen doen, het wordt niet van hen gevraagd.

4.3.3 De wijk

4.3.3.1 Over de wijk

Alle adressen zijn op de hoogte van de wijkavonden die in het verleden georganiseerd zijn.

- Twee adressen geven aan geen behoefte te hebben aan 'social talk'. Waarbij voornamelijk naar voren komt, dat ze niet vast gelegd willen worden in bepaalde taken of verplichting die hierbij zouden komen (adressen zonder thuiswonende kinderen).
- Zes adressen geven aan behoefte te hebben aan meer contact in de wijk, juist ook voor de kinderen die nog thuis wonen. Zij zien de wijk als een goede manier om je verbonden en betrokken te weten bij de kerk.
- Opvallend wat naar voren kwam, is dat de wijk niet voor iedereen 100% veilig is. 1 adres is hier heel duidelijk over dat dit belemmerend werkt om de wijkavonden te bezoeken. Na het doornemen van de adressen geeft ook een ander geïnterviewde aan, dat er niet met iedereen in de wijk contact zal kunnen zijn. Het verleden is bij beide adressen hiervan de oorzaak.

Andere activiteiten komen niet van de grond omdat men elkaar niet kent, en niet durft te bevragen waarom men niet meedoet. Spontaan worden er geen contacten gelegd omdat men zich niet wil opdringen aan de ander, en de groepscultuur belemmerend werkt.

Ook de zondagavond werkt belemmerend. Omdat kinderen niet mee kunnen moet een van de ouders thuisblijven, waardoor het voor de andere ouder makkelijk is om ook maar thuis te blijven. De zondagavond is dus niet een geschikt moment om te komen tot meer betrokkenheid in de wijk.

4.3.3.2 Wijkteam

100% van de geïnterviewden is van mening dat het wijkteam niet als taak heeft om betrokkenheid te vergroten in de wijk. Dit is voor de gemeenteleden zelf om te ontwikkelen. Het wijkteam zou wel een coördinerende rol kunnen vervullen als ze hier talent voor hebben.

4.3.3.3 Toekomstmuziek

Zeven van de negen adressen die geïnterviewd zijn, zouden graag komen tot meer onderlinge betrokkenheid. Twee adressen geven aan dat ze hier afwachtend en vrijblijvend in willen zijn. Het belangrijkste hierbij is kennismaken met elkaar, geloofsgesprekken volgen wel als we elkaar beter kennen is de verwachting van acht adressen.

- De zondagavond is niet geschikt voor adressen met kinderen dus zal er gezocht moeten worden naar alternatieven.
- Communicatie over wat er gebeurt op de verschillende adressen is helpend om mee te kunnen leven en de betrokkenheid te vergroten.
- Als er gedroomd wordt, dan zien vijf adressen het gebeuren dat ze spontaan bij iemand in de wijk langsgaan voor een praatje.
- Rekening houden met talenten van iedereen. Helpen voor wie handig is, praten voor diegene die dat makkelijk doet.
- Echte interesse in elkaar, en niet denken voor de ander maar informeren.

4.4 Wijsamenkomst

Het wijkverhaal (Bijlage 7: wijkverhaal) is geschreven door de grote lijn te halen uit de labels. Het verhaal moest anoniem en het brede beeld van de wijk geven maar ook niet te lang zijn. Dit maakt het lastig om ook herkenbaar en persoonlijk te maken. Ik heb de opbouw van de 3 topics uit de interviews gebruikt om het herkenbaar te houden. Vanuit de literatuur was naar voren gekomen dat er een urgentiebesef moest zijn willen mensen komen tot verandering. Ik heb deze urgentie benadrukt in het slot van het wijkverhaal.

De wijk is uitgenodigd voor een wijksamenkomst op 8 mei. Waar de mailadressen bekend van waren is dit via de mail gebeurd en waar nodig via het postvakje in de kerk. (Bijlage 4: mail / brief uitnodiging wijksamenkomst) Hierop kwam 1 bericht van een adres die ook geïnterviewd is, dat ze niet kwamen. Er was geen vermelding van reden. Verder heeft zich een adres afgemeld i.v.m. overwerk. Wel waren het wijkteam, de jeugdouderling (begeleider onderzoek) en de predikant ook aanwezig.

Door de wijk samen te brengen, was de verwachting dat er spontaan gesprekken zouden ontstaan. Daarom was hier tijd voor ingepland bij de start van de avond (Bijlage 5: planning wijksamenkomst).

Het spontane gesprek kwam niet op gang, mensen stelden zich aan elkaar voor en gingen zitten om te wachten wat er komen ging. Er is geprobeerd om elkaar in gesprek te krijgen maar men bleef elkaar aankijken. De sfeer was wat ongemakkelijk.

Daarom is er vlot gestart met de opening van de avond. Het welkomstwoord was verder gebouwd op de preek van de dag ervoor omdat dit mooi bij elkaar aansloot. Na gebed is het wijkverhaal voorgelezen.

Een eerste reactie, was dat het gesprek wat met betrokkene gevoerd was, niet terug te horen was in dit wijkverhaal. Er is gevraagd of ze aan kan geven waar er dingen gemist werden, waarop er geantwoord werd dat het een negatief verhaal was.

Hier kwam reactie op dat het een mooi, anoniem maar persoonlijk verhaal was geworden. Anderen beaamden dit en gaven als reactie dat het van alle kanten bekeken was.

Hierna zijn er groepen gevormd om samen te brainstormen wat vervolgstappen zouden kunnen zijn. De jeugd was als groep en hebben onder leiding van de predikant veel acties bedacht. Hiermee laten ze zien dat ze graag kennis willen maken met de wijk.

De volwassenen zijn in 2 groepen uiteengegaan, waarbij in elke groep een levendig gesprek ontstond waarbij iedereen durfde te spreken.

De wijk heeft op geeltjes de ideeën geschreven en die zijn in de groep gepresenteerd (Bijlage 8: uitkomsten brainstormen wijksamenkomst).

De sfeer was ontspannen en toen er meegedeeld werd dat de wijk het zelf moest gaan overnemen, waren er wijkleden die (in overleg) besloten om een eerste activiteit te willen organiseren. Telefoonnummers werden uitgewisseld en grappen werden gemaakt.

De avond is afgesloten met gebed. In goede sfeer ging iedereen uit elkaar.

5. Conclusies

5.1 Hoofdconclusie:

Wil men komen tot een grotere betrokkenheid van de wijk dan zal er in eerste instantie kennis met elkaar gemaakt moeten worden. Want, doordat gemeenteleden zich niet verbonden weten met andere gemeenteleden, ontstaat er geen onderlinge betrokkenheid.

5.1.1 Motivatie

Vanuit de theorie komt naar voren dat er in gemeenteopbouw bewust een keuze wordt gemaakt tussen de woorden 'verbondenheid' en 'betrokkenheid'. Noorloos schrijft hierover dat hij bewust kiest voor het woord 'betrokkenheid' omdat dit actiever klinkt (Noorloos, 2000, p. 15).

Vanuit de interviews komt naar voren dat gemeenteleden zich wel verbonden weten met God maar wijkleden zonder sociale contacten in de gemeente zich niet betrokken weten bij de gemeente of de wijk. Dus er is een duidelijk onderscheid te maken tussen beide woorden.

Verbondenheid heeft te maken met 'kennen'. En dan gaat het over God als ook over de gemeente.

Alle wijkleden weten zich verbonden met God, een heel aantal wijkleden voelt zich *niet* verbonden met de gemeente of de wijk om de simpele reden dat ze elkaar niet kennen. Je kan lid zijn van een gemeente en je verbonden weten met God, maar niet met de gemeenteleden.

Betrokkenheid daarentegen gaat (zoals Noorloos dus terecht concludeert) over een actieve houding; het 'leven'. Dat is een stap verder dan verbondenheid: je gaat wat doen met deze verbondenheid, je wil je inzetten om een (zichtbaar) deel te worden van de gemeente. Om, zoals de Bijbel zegt, je talenten in te zetten tot opbouw van de gemeente. Betrokkenheid is het volgen van Jezus in een dienstbare houding naar de omgeving.

Verbondenheid is stap 1, betrokkenheid stap 2.

De kerkenraad zet hoog in om verbondenheid met God te laten bestaan en uit te bouwen door middel van de eredienst. Er wordt niet gewerkt aan verbondenheid in de gemeente. De methode van Noorloos, die gebruikt wordt door de kerkenraad, gaat er dan ook te makkelijk vanuit dat deze verbondenheid er is, waardoor mensen stap 2 kunnen zetten en betrokken raken. Maar kennen van elkaar is er (over het algemeen) niet, dus hier zal aan gewerkt moeten worden.

5.2 Deelconclusies

5.2.1 Deelconclusie 1

De gemeente voelt geen urgentie om te komen tot meer betrokkenheid.

Motivatie

Vanuit de veranderkunde is er een achtfasenmodel ontwikkeld door Kotter waarin het veranderen van gedrag van mensen centraal staat. Hij stelt dat er eerst gewerkt moet worden aan een veranderingsklimaat. Dit vraagt om bewustwording, een projectteam dat richting kan geven in verandering en er zal een visie moeten zijn. Na deze 3 fases zal er draagvlak gecreëerd moeten worden bij de mensen die bij deze verandering betrokken zijn.

De kerkenraad heeft een urgentiebesef, om de gemeente op te roepen tot meer betrokkenheid in de wijk. Er zijn immers minder mannen die het ambt aanvaarden. Deze urgentie wordt niet door de gemeente gezien en gevoelt, omdat er geen richting gegeven wordt en ook geen visie is over de manier van veranderen. Hierdoor ontstaat er geen draagvlak bij de gemeente om te komen te veranderingen.

Ook de Bijbelse lijn: de gemeente als lichaam van Christus, komt niet duidelijk naar voren in de interviews. Ook dit geeft geen motivatie om te komen tot betrokkenheid.

Daarbij komt dat de wijk betrokkenheid wel noodzakelijk acht voor gezinnen met kinderen, maar ouders geven ook aan dat er een andere gemeente gezocht kan worden, mocht dit voor de kinderen beter zijn. Betrokkenheid is dus een belangrijke voorwaarde voor lidmaatschap

5.2.2 Deelconclusie 2

Er wordt -voornamelijk door de predikant- veel gesproken en geschreven over het komen tot onderlinge betrokkenheid, dit zet niet aan tot het komen tot onderlinge betrokkenheid.

Motivatie

De gemeente omschrijft zichzelf als 'doeners'. Uit ervaring, op velerlei vlak in de gemeente, komt naar voren dat gemeenteleden niet makkelijk zichzelf inzetten. Er moet een duidelijke opdracht komen, waar mensen mee aan het werk kunnen. Dit is terug te zien in de wijksgesprekken. Men gaat zitten wachten totdat er een opdracht gegeven wordt, dan pas komt het tot geanimeerde gesprekken.

5.2.3 Deelconclusie 3

Het wijkgericht werken is voornamelijk gericht op volwassenen, dit belemmerd zowel jongeren als ook ouders in het bezoeken van wijkavonden

Motivatie

Jongeren hebben geen idee wat een 'wijk' is. Wijkavonden vinden (over het algemeen) plaats op zondagavond. Een avond die niet geschikt voor jongeren is om een activiteit te plannen omdat veel jongeren de volgende dag weer op tijd naar school moeten. Ook ouders met jonge kinderen zijn door dit tijdstip verhinderd om (samen) te komen.

5.2.4 Deelconclusie 4

Alles wat je aandacht geeft, groeit.

Motivatie

Doordat dit onderzoek plaats vond in wijk 2 zijn gemeenteleden in deze wijk aan het nadenken gezet. Doordat ze uitgenodigd werden (en zij nieuwsgierig waren) voor het wijkverhaal zijn ze in beweging gekomen. Door ze actief aan het nadenken te zetten, en ze het eigenaarschap te geven, komen ze tot actie.

6. Discussie

6.1 Voorfase interviews

Bij de start van het onderzoek hebben 14 wijkadressen een brief ([Bijlage 1: Informatiebrief aan wijk 2](#)) per post ontvangen. Voor deze manier is gekozen omdat er zo een zekere betrouwbaarheid is dat de brief daadwerkelijk ontvangen is.

Eén van de adressen is op advies van het wijkteam buiten het onderzoek gehouden.

Als reactie op deze brief kwamen er 2 mailtjes van adressen die niet mee wilden werken:

1. Wijkgericht werken is niet passend in de kerk. We moeten meer naar buiten treden was de mening. Tegelijk geeft dit adres aan, dat iedereen welkom is.
2. Een niet meer actief gemeentelid geeft aan dat drukte de reden is dat er niet meegewerkt wordt aan dit onderzoek

Beide adressen zijn teruggemaild met dank voor de reactie.

Vervolgens zijn de overige twaalf adressen gebeld. Met twee daarvan is geen contact geweest, ook niet na meerdere pogingen.

- Van één adres kwamen signalen vanuit de wijk dat dit adres al jaren niet meer kerkelijk actief is en ook niks meer wil weten van de kerk.
- In de loop van de gesprekken kwam naar voren dat het tweede adres om gezondheidsredenen niet meer mee af te spreken is.

Deze twee adressen zijn verder niet meer benaderd.

De overige adressen is geprobeerd om een afspraak mee te maken. Twee adressen gaven aan dat ze of geen behoefte hadden om hieraan mee te werken, ofwel niet in de positie zaten dat ze mee konden werken aan dit onderzoek. Er is gepoogd om verdere motivatie hiervoor te horen, waarna één adres doorverwees naar het wijkteam, het andere adres gaf kort maar bondig aan dat drukte de reden was om niet mee te werken.

Uiteindelijk is er met het adres, waar het wijkteam van gezegd had dat ze beter buiten het onderzoek gehouden konden worden, toch (spontaan) contact gekregen via Facebook. Vanuit dit contact is er een afspraak gemaakt voor een gesprek.

Zo is er uiteindelijk met negen adressen gesproken. Dit is 60% van de adressen in deze wijk.

Bij deze gesprekken waren negentien personen aanwezig, dit is 50% van het totaal aantal gemeenteleden in deze wijk.

Hiervan waren vier jongeren in de leeftijd vanaf twaalf jaar. Dit is 100% van de jongeren in de leeftijd tot achttien jaar.

De adressen die niet mee wilden werken aan dit onderzoek, voldedendeels aan de verwachting die er vooraf was bij het wijkteam; deze adressen zijn ook nu niet actief in de gemeente. Gehoopt was dat ze toch mee wilden werken omdat hun mening misschien juist wel verhelderend zou kunnen werken.

6.2 Reflectie interviews

Van acht gesprekken zijn geluidsopnames gemaakt, welke *niet* toegevoegd zijn in verband met de privacy. Deze zijn in bezit van onderzoeker. Van één gesprek is maar een deel opgenomen omdat dit gesprek een andere lading kreeg wat niet relevant (maar heel persoonlijk) was voor dit onderzoek.

De gesprekken hebben over het algemeen anderhalf uur geduurd met uitlopers naar tweeënhalf uur. Dit kwam doordat de gesprekken nogal eens over andere zaken gingen dan waar de aandacht op moest liggen. De oorzaak hiervan was dat onderzoeker veel werk doet binnen de gemeente en daardoor ook veel vragen kreeg over kerkelijke zaken. Ook privéaangelegenheden waren nogal eens onderwerp van gesprek. Dat onderzoeker bekend was in de gemeente is dus deels een hindernis gebleken. Anderzijds waren alle gesprekken open en eerlijk, wat komt doordat onderzoeker bekend was bij de meeste adressen. Er zijn geen belemmeringen ervaren. De sfeer was ontspannen. Lastige vragen waren voornamelijk

- Hoe zouden jullie jezelf omschrijven (als kennismaking)
- Wat is de Bijbelse opdracht voor de kerk.

Aan het eind van elk gesprek, kwam meestal de conclusie dat er gewoon wat gedaan moest worden, en dat dit onderzoek een goede start zou kunnen zijn hiervoor. Enthousiasme voerde de boventoon.

22

6.3 Reflectie wijksamenkomst

De wijksamenkomst laat zien dat het gesprek niet spontaan ontstaat. Dit was voor mij erg verrassend om te ervaren, omdat uit de gesprekken bleek dat men wel nieuwsgierig was naar elkaar. De wijk moest hiervoor in kleine groepjes aan het werk gezet worden om te bedenken wat een volgende stap zou kunnen zijn. In deze groepjes ontstond openheid doordat er een opdracht was, hierna was het ijs ook gebroken. Wijkleden lijken elkaar nu gevonden te hebben doordat er 2 wijkleden zijn die de organisatie op zich hebben genomen. Ouderlingen en predikant waren verheugd om te zien wat dit onderzoek gedaan heeft met de wijk.

7. Aanbevelingen

Voor wijk 2:

- Wijk 2 heeft het nodig om een activiteit te hebben naast het samen praten. Niet iedereen is vaardig met woorden of legt makkelijk contacten. Helpend hierbij is als er een activiteit gedaan wordt zodat niet alle nadruk ligt op het gesprek. De voorstellen die de wijk zelf gedaan heeft vormen een mooie start hiervoor.
- Communicatie wordt gemist in de wijk, dit zou opgelost kunnen worden door regelmatig een mail te versturen waarin 'nieuws' te lezen is, of een groepsapp te maken. Het wijkteam kan initiatiefnemer hierin zijn.
- Om continuïteit te waarborgen zou het goed zijn als er binnen de wijk 2 of 3 mensen de coördinatie op zich nemen. Iemand uit het wijkteam zou hier een vinger aan de pols kunnen houden.
- Doelen stellen zal ook helpen om elkaar te blijven zien en spreken. En dan kan doel 1 zijn dat mensen 'spontaan' bij iemand in de wijk langsgaan het komende jaar.

Gemeente:

- Er zal ingezet moeten worden om te komen tot verbondenheid (kennen van elkaar). Dit zal kunnen door het organiseren van gesprekken én activiteiten zodat iedereen zijn eigen talenten kan gebruiken. Omdat de gemeente niet zelf woorden omzet in daden, en de kerkenraad dit ook niet laat zien is het goed om te bekijken of hier een professional voor ingezet moet worden; een motivator, organisator en bruggenbouwer
- Gemeenteleden moeten bewust gemaakt worden van de wijk waarin ze wonen: Bij mensen die nieuw binnenkomen in de gemeente, wordt gevraagd (bij deze mededeling van de kerkenraad) of zij willen gaan staan. Om bewust te worden van de wijk waarin je woont, zou het goed zijn als de wijk ook wordt gevraagd om te gaan staan waarin de kerkenraad de wijk oproept om dit adres op te nemen in hun wijk activiteiten.
- Kerkenraad is nu (vooral) aan het benadrukken dat gemeenteleden met elkaar in gesprek kunnen gaan op de Avondmaal zondagen. Zowel het praten als de zondagavond lijkt niet passend te zijn voor iedereen. Het is goed om aandacht te hebben voor verscheidenheid en eigenheid, hiernaar op zoek te gaan en gemeenteleden hierop in te zetten en te erkennen. Participatie gebeurt als 'energie' samenvalt.
- Bij het samengaan met de CGK zal er, bij het opnieuw indelen van de wijken, aandacht moeten zijn voor de grootte van de wijken. Uit de theorie blijkt dat groepsgrootte deels verantwoordelijk is voor het mislukken van collectief handelen. Miniwijken kunnen een goede manier zijn om integratie van elkaar te vergroten. Dit zal wel op een goede manier begeleidt moeten worden (activeren/faciliteren/ organiseren).

Bibliografie

- Brink, d. G. (2013). *Christelijke dogmatiek*. Zoetermeer: Uitgeverij Boekencentrum.
- Broekman, B. (2009). *Het kloppend hart van de gemeente: vriendschap en geestelijke groei in de huiskring*. Kampen: Voorhoeve.
- Cameron, H. B. (2010). *Talking About God in Practice: Theological Action Research and Practical Theology*. Norwich: SCM.
- Douma, J. (2016). *Verlangen naar het goede leven: samen lezen, samen delen, samen eten*. Zoetermeer: Boekencentrum.
- Keller, T. (2014). *Centrum kerk: Het evangelie midden in je stad*. Franeker: Van Wijnen.
- Migchelbrink, F. (2007). *Actieonderzoek voor professionals in zorg en welzijn*. Amsterdam: SWP.
- Noorloos, d. M. (2000). *Leven uit de bron: Via geloofsontwikkeling naar gemeenteopbouw*. Kampen: Kok.

Bijlagen

Bijlage 1: Informatiebrief aan wijk 2

Geachte familie, mevrouw,

De kerkenraad heeft in 2015 / 2016 in de gemeente regelmatig aandacht gevraagd voor het thema 'omzien naar elkaar', omdat hij van mening is dat dit niet alleen een taak is van de kerkenraad maar dat het een gezamenlijke verantwoordelijkheid is van de hele gemeente. Regelmatig wordt hierover doorgesproken, waarbij aandacht is voor mooie initiatieven die er ontstaan in de gemeente, als ook voor de zorgen die er ervaren worden in de gemeente.

Voor mijn studie Godsdienst Pastoraal Werk moet ik een afstudeeronderzoek doen. Ik heb hiervoor contact gezocht met de kerkenraad en gevraagd of hij een onderwerp had, waar hij meer inzichten in wil krijgen om daar vervolgens mee verder te kunnen werken. In deze gesprekken kwam naar voren dat de kerkenraad graag onderzocht wil hebben, welke factoren een rol spelen bij het wel of niet onderling betrokken zijn in de wijken en hoe deze betrokkenheid eventueel vergroot kan worden.

Wijk 2 is gekozen om een pilot in te starten, het wijkteam steunt dit praktische onderzoek en we hopen dat u / jullie ook mee willen werken.

Tot eind maart 2017 hoop ik bij u / jullie thuis een gesprek te kunnen hebben over de vraag hoe het thema 'onderlinge betrokkenheid' in wijk 2 leeft. De inhoud van dat gesprek zal anoniem verwerkt worden in een 'wijkverhaal'. Daarbij is het belangrijk dat alle generaties gehoord worden en mee kunnen doen, waarbij ik ervan uitga dat de kinderen in de basisschoolleeftijd door de ouders vertegenwoordigd worden.

Dit wijkverhaal wil ik met jullie delen op een gezamenlijke wijkavond, waarbij ik graag hoor of dit verhaal herkenbaar is en of er wijzigingen in aangebracht moeten worden. Tegelijk kan er ook gekeken worden of n.a.v. dit verhaal er meer aandacht kan / moet komen voor onderlinge verbondenheid, ook met het zicht op de Bijbel. Als dit in kaart is gebracht, kan de wijk een gezamenlijk besluit nemen of en waar ze mee aan de slag willen.

Belangrijk hierbij is, dat de wijk hierin zelf het antwoord geeft. Zowel de kerkenraad, het wijkteam en ik willen hierbij ondersteunend en dienend zijn, maar zullen de wijk niet een bepaalde kant op sturen. Het onderzoek zal zo inzichten geven voor de kerkenraad waar hij verder mee kan werken, ook in andere wijken. Voor u / jullie als gemeenteleden van wijk 2 zal dit onderzoek helpend kunnen zijn om onderlinge betrokkenheid wel of niet verder te vergroten, maar wordt er in ieder geval duidelijk wat de wijk wil / kan.

Zoals gezegd: zonder u / jullie hulp kan dit onderzoek niet slagen. Daarom zal ik binnenkort contact met u / jullie opnemen om een afspraak te maken dat ik bij u / jullie langskom voor een interview.

Besluit u / jullie om niet mee te werken aan dit onderzoek, dan hoor ik dit graag en dan is het voor mij fijn om te horen wat de motivatie is zodat ik dit ook (anoniem) kan meenemen in het onderzoek.

Hartelijke groet, mede namens het wijkteam
Jennie Willems

Tilstraat H 63a
9663 TD Nieuwe Pekela
Telefoon: 0597 851 120
Mobiel / app: 06 3043 1010
Email: jennie.willems@gmail.com

Bijlage 2: leidraad interviews

Hoofdvraag:

Wat kan men doen om onderlinge betrokkenheid te vergroten in de wijk?

Subvragen:

- a) Wat zegt de bijbel over onderlinge betrokkenheid?
- b) Wat gebeurt elders en wat wordt geadviseerd om de onderlinge betrokkenheid te vergroten?
- c) Wat draagt de kerkenraad uit omtrent onderlinge betrokkenheid?
- d) Wat doet, wil en kan de wijk met onderlinge betrokkenheid?

Persoonlijk

Wij zijn jullie? Wie bent u?

- Wat doet u overdag
- Wat betekent deze plek om te wonen voor u?
- Wat zegt deze plek van wonen over u?
- Heeft u contacten in de buurt / bent u actief in de buurt
- Hoe zijn mensen uit deze omgeving te typeren

Kerkgemeenschap

- In hoeverre weten mensen zich verbonden aan de GKv Stadskanaal?
 - Wat betekent het voor hen om lid te zijn van GKv Stadskanaal?
 - Heeft de geschiedenis (het afscheid nemen van oude gemeente) invloed op zich verbonden weten met?
- Is onderlinge betrokkenheid belangrijk voor jullie?
 - Wat is de Bijbelse opdracht voor de kerk?
 - hoe geven we het geloof door aan elkaar?
 - Zien gemeenteleden dit als hun taak?
- Komen jullie tot je recht in de gemeente?
 - Wat bemoeilijkt of vergemakkelijkt uw /jullie betrokkenheid?

26

Wijk

- Wat betekent 'de wijk' voor wijkleden?
 - Hebben ze contact met andere wijkleden?
 - Kennen zij een behoefte / verlangen om te komen tot onderlinge betrokkenheid?
 - Waarom wel / niet? (theologisch/Persoonlijk)
 - Welk verlangen?
 - Wat hebben ze hiervoor nodig?
 - Welke mogelijkheid hebben ze zelf?
 - Is dit leeftijdgebonden?
 - Zijn geloofsgesprekken een onderdeel hiervan?
 - In hoeverre is het belangrijk voor de jeugd / ouderen?
 - In hoeverre voelen zij zich betrokken op wijkleden die niet actief zijn?
- Heeft de geografische ligging invloed op onderlinge betrokkenheid
- Wat zien wijkleden als taak van het wijkteam (en predikant / kerkenraad / gemeente)?
 - Wat hebt u nodig van het wijkteam als het gaat om onderlinge betrokkenheid

Note to myself

- Hebben de verschillende generaties, verschillende behoefte/wensen/ideeën?
- Heeft de samenleving invloed op onderlinge betrokkenheid?
- Mailadres

Bijlage 3: Labelen van interviews

Wie ze zijn, waar houdt iedereen zich mee bezig;
Wij zijn druk met school werk en hobby's (ook avond werk)
Ik doe veel vrijwilligerswerk
De kleine en een andere baan zorgen ervoor dat wij druk zijn. We moeten een nieuw ritme vinden in ons leven
We zijn handig, echte doeners. Als we voor iemand hierin wat kunnen betekenen doen we dit graag
Ik ben heel gastvrij, de deur staat voor iedereen open
Wij zijn ontspannen, nuchter, niet te moeilijk
We zijn deels graag op onszelf en deels graag actief met anderen; ieder gezinslid heeft eigen hobby waar we ons mee kunnen vermaken
Ons eigen leven is druk doordat we mantelzorg verlenen en drukke banen hebben
Je kunt ons typeren als 'einzelfgangers' met eigen gekozen sociale contacten
Het sociale leven is stil komen te liggen door activiteiten in de politiek; deze activiteiten zijn pas geleden gestopt, waardoor er weer ruimte ontstaat voor andere zaken. We moeten daar nog invulling aan gaan geven
We moeten werken om de eindjes aan elkaar te knopen hierdoor hebben we weinig vrije tijd, maar we hebben heel leuk werk. Dit werk doen we zo veel als mogelijk samen
Afgelopen jaren zijn we druk geweest met onze gezondheid, maar ook het gezin, de verbouwing van onze woning, en studie en banen slokken onze tijd op, het leven is vol
We hebben rekening te houden met de gezondheid van één. Dit geeft beperkingen in wat mogelijk is aan activiteiten/ dagelijks leven. Maar daar waar mogelijk is, zetten we ons graag in.
Plek van wonen
De Plek van wonen is deels belangrijk doordat familie in de omgeving woont
Ik woon al een hele lange tijd op dit adres
We wonen 2 jaar op deze plek, en zijn we de woning nog aan het verbouwen, hierdoor hebben we nog geen contacten in de buurt
Ik woon bijna mijn hele leven op zelfde plek, een plek met een geschiedenis, en daar zou ik niet graag afstand van nemen
We hebben nog veel contacten in Musselkanaal (familie), daarom is hier wonen belangrijk
Er woont veel familie in de nabije omgeving daar hebben we veel contact mee
De plek van wonen is erg belangrijk omdat we gehecht zijn aan een eigen leven. We hebben ruimte nodig.
Deze plek van wonen betekent 'thuis' iedereen heeft eigen plek
De plek waar we wonen is heerlijk, het geeft ons vrijheid en bewegingsruimte
Onze familie en vrienden wonen ver weg en we missen ze erg. We onderhouden deze contact wanneer hier tijd voor is, maar hierdoor hebben we weinig tijd om nieuwe contacten te leggen
Buurt
De kinderen hebben vrienden in Stadskanaal, niet in de wijk waar we wonen
We hebben weinig contact met burens omdat: • Het een sociaal lagere klasse is • Iedereen erg op zichzelf is • we hebben zelf een vaste kern van familie en vrienden in de buurt
Ik heb nauwelijks contact in de buurt- ieder leeft voor zich. Een 'hoi' of 'goedemorgen' wordt nog wel gezegd
Door het vorige werk waren we niet in gelegenheid om contacten te leggen, maar dit kan nu beginnen. De buurvrouw zoekt wel contact met ons, en brengt soms wat lekkers

We hebben weinig contacten in de buurt. Dit komt mede door de ingewikkeldheid van relaties in de buurt (er zijn veel onderlinge conflicten)
Met enkele mensen hebben we losse contact in de buurt, met anderen is het er gewoon niet; het is een ander slag volk van 'tokkie' tot hoogopgeleid -> het vindt elkaar gewoon niet
Oudere generatie Knoalsters zijn 'stiefkoppen'. Voor jongere generaties is dit anders
We hebben veel contacten in de buurt
De naaste burens zorgen goed voor ons. Er is veel praktische hulp en dat is heel erg fijn
Mensen zijn hier in de omgeving beleefd en vriendelijk, maar ook traag, lui en snel tevreden (maken zich er makkelijk van af) eigen initiatief is er nauwelijks
Eventueel vorige gemeente
De vorige gemeente werd in het begin erg gemist, dit ebt weg. Maar zo thuis voelen als in de vorige gemeente, dat is niet weer teruggekomen.
Een zeker verlangen terug naar vorige gemeente i.v.m. gevoel verbondenheid, soms denken we er weleens over om op zondag daar de diensten weer te bezoeken, maar het is zo ver weg.
We hebben bewust gekozen voor de GKv. De vorige gemeente was te klein, had te weinig jeugd en dit vinden we erg belangrijk. Voor de kinderen zijn we overgegaan naar de GKv.
Stadskanaal is onze 3e kerk, de vorige gemeenten zijn opgeheven. We zouden graag terug willen (als het kon) naar Musselkanaal-Valthermond omdat er daar goede contacten waren, en we actief meededen. Maar wellicht ligt dit ook aan huidige situatie, we kunnen nu minder tijd steken in gemeentewerk
Vorige kerkelijke gemeente Musselkanaal - Valthermond wordt gemist en dan vooral de gemoedelijkheid en ons-kent-ons mentaliteit
Musselkanaal-Valthermond wordt niet gemist, het was gewoon te klein geworden. We hebben nog wel steeds contact met mensen uit Musselkanaal-Valthermond
Musselkanaal-Valthermond wordt niet gemist; gemeente werd te klein en dit was voor de jeugd niet goed
We kerken nog wel veel in Mussel. Het is er zo lekker bekend, er woont nog veel familie en het is makkelijk om heen te gaan.
Geloof en lidmaatschap gemeente
Lidmaatschap is erg belangrijk, leven zonder geloof is niet zinvol
Het geloof is een basispijler in ons leven
Of dit de juiste gemeente voor ons is, vragen wij ons af. We voelen ons niet thuis
We zouden nog veel willen leren over God en Bijbel. Ik denk dat we van oudere generaties veel kunnen leren
De kerkelijke gemeente zorgt voor houvast en structuur, anders wordt het wel heel makkelijk om het geloof weg te laten zakken
De onderlinge geloofsband is belangrijk om zo iets van de hemelse heerlijkheid te proeven
Kerk-zijn is een Bijbelse opdracht: samen God dienen. Dus we moeten ons niet zoals nu druk maken om geneuzel / randzaken
Gemeente is goed bezig met de Bijbelse taak (gemeente als lichaam); maar er meer moet oog komen voor verscheidenheid
"wil je naar buiten stralen, moet je van binnen glimmen" dan komt de kerk dichtbij de Bijbelse opdracht
Bijbelse opdracht is om om te zien naar elkaar in de wijk. Dit is prima, maar eigen groep om je heen zoeken is ook goed
Het is geen Bijbelse opdracht om betrokken te zijn op elkaar in de wijk – wel omzien naar je naaste (buren)
De taak van de gemeente is: samen het geloof belijden en voedsel halen in de eredienst
De Bijbelse opdracht gebeurt met vallen en opstaan; de hand kan niet zonder de voet, iedereen heeft zijn gaven en die hebben we allemaal nodig – dit komt te weinig naar voren

Gemeente is erg belangrijk om elkaar vast te houden, helemaal naar de jeugd toe
Kerkgang is een gewoonte, maar dit kan niet gemist worden -> we moeten ons geloof onderhouden. We hebben een keuze gemaakt (door het doen van belijdenis) en dan moet je er ook achter blijven staan.
De kerk is belangrijk, maar de gemeente moet passen bij de kinderen want samen opgroeien is belangrijk
Om het geloof te onderhouden is kerkdienst, Bijbelstudie en jeugdvereniging belangrijk
Praten over het geloof is niet makkelijk, daarvoor moet ik de ander eerst goed kennen
Ik ben terughoudend in geloofsgesprekken met jongeren doordat ik een negatieve ervaring heb opgedaan. Deze taak is allereerste voor de ouders.
Geloof doorgeven in de gemeente is belangrijk, dit zal meer kunnen maar wat we nu ervaren is positief met een paar keer ervaring
Je kunt niet zonder kerk, hier wordt je opgevoed in het geloof en kan je dit uitbouwen
Gemeente is belangrijk – zo draag je iets aan elkaar over. We moeten open staan voor elkaar
Er zijn veel mensen die niet meer in de kerk komen, dit doet pijn
Generaties
Oudere gemeenteleden hebben jongeren niks te leren
Generatiegesprekken zijn belangrijk. Ze zetten je aan tot nadenken en dit is een goede toevoeging voor je geloof. Dit wordt niet echt gedaan en dat vinden we jammer
Contact met andere generaties wordt gemist – maar de tijd ontbreekt ons om daar iets mee te doen
We hebben geen generatiegesprekken omdat er geen contact is met andere generaties. Dit missen we, maar we begrijpen ook dat jongere generaties het te druk hebben
Contact tussen oud en jong is erg belangrijk om sprankelend te blijven en elkaar te ervaren.
De kerk is belangrijk voor de jeugd, en de gemeente doet een belofte bij de doop.
De gemeente is belangrijk voor de jeugd, maar de gemeente mag meer laten zien dat de jongeren ertoe doen in de gemeente (bijv. door activiteiten: samen eten in gezinnen)
Verbondenheid
Stadskanaal is een prima gemeente, we voelen ons thuis in de gemeente.
We voelen ons thuis in Stadskanaal, maar het is makkelijk om naar Musselkanaal te gaan omdat dat bekend is
Ik weet me verbonden met de gemeente
We voelen ons verbonden met de gemeente – via internet
Kinderen hebben weinig klik met gemeente, behalve met vrienden in de gemeente
Na het opheffen Musselkanaal-Valthermond hebben we bewust gekozen voor Stadskanaal; hier hadden we goede ervaring mee
Verbonden zijn is belangrijk i.v.m. de sociale contacten
Kerkelijke binding ervaren we vooral met ouders van de kinderen van de PPS in zelfde leeftijd als onze kinderen
Het is belangrijk om mensen naast je te hebben, die hetzelfde denken
Je hebt elkaar nodig, ook voor de kinderen, wat is er straks nog over? Vragen we onszelf weleens af en dan moeten we vaststellen dat onze verwachting m.b.t. de gemeente niet hoopvol is
Als je contact wil, is dit genoeg te krijgen
Contact maken is makkelijk, vooral op het schoolplein
Ik ben huiverig om gemeenteleden uit te nodigen (bijv. om samen te eten) omdat ik ze niet tot last wil zijn.
Of je tot je recht komt in de gemeente, ligt aan jezelf
Opgroeïende kinderen kunnen vrienden mee naar huis nemen, waardoor verbondenheid gecreëerd wordt, maar dit wordt bijna niet meer gedaan volgens mij

Het welkom is slecht geweest, na 2 jaar kregen we pas iemand van de gemeente op bezoek. Dit vonden we erg vervelend, juist ook omdat wij wel toenadering zochten door actief te worden in de gemeente
De gemeente is interessant genoeg, wellicht komt dit niet goed over bij de jongeren en zullen we hier meer aandacht aan moeten geven
De gemeente is niet veilig door een zelfingenomen houding die de gemeente uitstraalt
Het is belangrijk om om te zien naar elkaar. We mochten dit zelf ervaren bij de geboorte van ons kind. We kregen veel kaartjes uit de gemeente (en moesten namen opzoeken omdat wij ze niet kenden)
Contact met gemeenteleden wordt erg gemist – echt contact; in tijden van zorgen is er niemand die naar je omkijkt, je wordt niet gemist.
Het is lastig om alleen naar een gemeentevergaderingen te gaan – wie is vertrouwd om naast te zitten. Het helpt me als ik meegenomen worden door anderen
Niet veel contact in de gemeente omdat familie en vriendengroep groot is en veel aandacht vraagt
We worden niet gekend of gezien in de gemeente gezien. We zijn hier gedeeltelijk tevreden mee, maar tegelijk ook zoekend hoe dit kan veranderen want ergens is er wel meer behoefte aan verbondenheid
Betrokkenheid
We moeten het samen doen, iedereen heeft talenten die hij/zij moet inzetten; smoesjes zijn belachelijk
Gemeente straalt zelfde houding uit als mensen in omgeving: lui, traag en weinig initiatief nemend
De gemeente geeft je vrijheid om actief te zijn, maar ook om je terug te trekken (bijv. als zorg voor kinderen hierom vraagt) en dit is fijn
Een deel van het gezin is niet betrokken, maar heeft hier ook geen behoefte aan in dit klimaat van gemeente-zijn
Eigen initiatief is nog niet echt mogelijk geweest, maar waar we wel actief waren, werd dit niet gezien
De één is nog zoekend waar hij zijn talenten in kan zetten maar de ander is volop actief in de gemeente en dit is fijn
Betrokkenheid is belangrijk
Ik doe mee aan activiteiten waar ik behoefte aan heb
We willen wel meedoen, maar moeten rekening houden met thuissituatie
We komen wel tot ons recht in de gemeente, maar activiteiten kunnen nu verder uitgebouwd worden
We komen tot z'n recht in de gemeente, maar we missen erkenning voor het werk wat er gedaan wordt. Dit zou meer genoemd moeten worden zodat waardering uitgesproken kan worden; gewoon talenten van verschillende gemeenteleden regelmatig in de schijnwerpers zetten
3 of 4 adressen bezoeken zou verplichting / taak moeten zijn (wel in overleg welke adressen)
Onderlinge betrokkenheid wordt hoog op de agenda gezet door de predikant; het lijkt dat een stap maken door de gemeente lastig is, want het gebeurt niet
Hoe er gekeken wordt naar de gemeente
We irriteren ons aan de groepscultuur. Dit werkt belemmerend voor ons, om ons thuis te voelen. Je mag best met ze praten, maar je voelt aan dat je een vreemde blijft.
Echte 'Knoalsters' kom je nooit tussen – dit zie je terug in de gemeente
Onze eigen gemeente irriteert: • er wordt niet vastgehouden aan gemaakte afspraken door de kerkenraad, bijv. bij het tijdstip van de middagdienst • het niet voorlezen door ouders, een voorbeeld hiervan is dat er regelmatig niet wordt meegezongen door oudere gemeenteleden met de liederen in de dienst en kinderen doen dit na • negeren van behoefte jeugd door weinig muzikale afwisseling en weinig themadiensten. De jeugd wil meer en hier wordt niet naar geluisterd

de middagdienst loopt leeg en dit doet pijn (maar ja, dit komt natuurlijk mede door de weinig boeiende dominees die 's in deze diensten voorgaan)
Stadskanaal is interessante gemeente
De kerk is belangrijk voor de jeugd, en de gemeente doet een belofte bij de doop. Maar dit moet wel enthousiast gebeuren want dan is er ook mogelijkheid dat jongeren enthousiast worden. De gemeente laat hier veel liggen.
Er is makkelijk oordeel en er wordt veel gepraat over elkaar
Gemeente is goed bezig met de Bijbelse taak (gemeente als lichaam); maar er meer moet oog komen voor verscheidenheid
Luisteren is lastig, er wordt veel gepraat
Mensen uit Musselkanaal weten elkaar te vinden
De gemeente bestaat uit sociale mensen, als je wilt kun je veel contacten hebben. Wel is je eigen verantwoording hierin nemen belangrijk
Oog hebben voor elkaar is belangrijk, niet iedereen voelt die betrokkenheid, maar dit ligt ook aan jezelf, je moet er wel wat voor doen
De groepjes in de kerk is belemmerend om echt deel te worden van de gemeente; helemaal als je geen kinderen hebt
Spontaniteit missen we; de gemeente is afstandelijk en stroef – hierdoor is het lastig om zelf spontaan te zijn
Een positieve boodschap aan elkaar geven zou meer moeten gebeuren (complimenten)
Er is geen doorstroom in de gemeente, waardoor er geen beweging ontstaat en de traditie overheerst. Er moet iemand komen die zegt dat het anders kan en dan wil de gemeente ook wel
Belangrijk is, dat de gemeente echt is. Wij, maar ook de jeugd willen zien dat er gevoel bij zit – deze beleving wordt nu gemist. Nuchterheid en opvoeding zullen hiervan wel een oorzaak zijn
Attitude van de ouders is belangrijk – en wordt weleens gemist
Aanspreken van gemeenteleden die wegblijven bij de diensten is lastig - je weet niet wat er speelt
Het respecteren van elkaar is belangrijk. Dit is geven en nemen en dit gaat goed
Eredienst
Drempel voor vreemden is kennelijk hoog, want ik zie bijna geen 'vreemden' en ik zou ze ook zelf niet snel meenemen
Van de diensten word ik niet blijer, preken zijn soms lastig. Je komt niet vrolijk de kerk uit
Het tijdstip van de middagkerkdienst is erg wennen
We moeten erg wennen aan de wisselende tijdstippen van de middagdienst
Geloof doorgeven wordt gedaan in de eredienst
Kerkdiensten kunnen (fysiek) niet meer bezocht omdat de gezondheid dit niet toelaat. Wel volgen we wekelijks de dienst via internet en weten ons zo verbonden met de gemeente
Het bezoeken van de diensten vinden we steeds lastiger, gezondheid laat het niet toe dat 1 van ons gaat. Maar ook de onderlinge verhoudingen (met generatiegenoten) zijn niet fijn, en dit zorgt voor steeds minder enthousiasme om naar de kerk te gaan.
Zondag krijg ik vaak bezoek van familie, de middagkerkgang wordt hierdoor gehinderd – het is niet anders
Geloofsoverdracht is spreken waar je God ziet in je leven. Dit wordt nu niet gedaan
Schrijven en preken over betrokkenheid door de predikant wordt wel gehoord, maar het is ook makkelijk om naast je neer te leggen. Thuis gaan we weer gewoon verder met wat we altijd deden
Cultuur en veranderingen in de gemeente
Discussies komen op gang, maar dit is een traag en langdurig proces (zucht)
Cultuur verandert, vroeger was er geen discussie over kerkgang, nu wel en dat is weleens lastig
Jeugd wil niet alles anders in de kerk
We hebben positieve ervaring met oudere generatie die open staan voor wensen van jeugd
Vroeger hadden we elkaar nodig in de kerk, dit is nu niet meer aan de orde, we redden onszelf wel

Jeugd vraagt geen grote wijzigingen – als ze (de jeugd) niet willen kan de gemeente van alles doen, maar dit zal niet helpen.
De wereld trekt de kerk in en dit is begrijpelijk; zondag is nog de enige vrije dag, gezinnen willen dan rust
Alle veranderingen zijn ook lastig (CGK vraagt veel aanpassing + cat. preek wordt gemist)
Meer toenadering tot andere gemeente (denominaties) zoeken is een pré, daarbij moeten we de discussie en het gesprek niet schuwen
Wellicht moet het duidelijk gemaakt worden wat we verwachten van jongeren (regels), want door alle veranderingen weten zij ook niet meer hoe het hoort.
Samenvoegen met CGK is goed, we horen bij elkaar
Niveaueverschil tussen jong en oud kan belemmerend werken. Jonger zijn vaak hoger opgeleid dan ouders en dat is weleens lastig voor de ouderen in de gemeente
Discussie is nodig en goed
Veiligheid wijk
De wijk is niet 100% veilig doordat mensen te veel weten over het verleden van de familie en hier regelmatig op terugkomen waar wij niet over willen praten
De familiere afstand is makkelijk dit zorgt ervoor dat het veilig is om te praten
De wijk is veilig – er zijn geen belemmeringen voor contact leggen
De wijk is veilig, we zien geen problemen om kennis te maken met iedereen
Wijk is veilig
Wijk is veilig, geen belemmering om contact te leggen of te hebben
De wijk is veilig, maar een aantal mensen zijn onbekend. (als er vervolgens doorgesproken wordt over de mensen die ze wel kennen, komen er bij een heel aantal adressen mogelijke problemen naar boven, waardoor ze er geen contact mee willen hebben)
Het wijkteam
Het wijkteam is niet verantwoordelijk om meer betrokkenheid te creëren (of ze moeten hiervoor talenten hebben)
Het wijkteam kan coördineren bij eventueel nieuwe indeling of samenwerking met andere wijk omdat hij de mensen kent
Het wijkteam doet mee, al moet er gezegd worden dat ouderling en wijkzuster meer betrokken zijn dan de diaken
De ouderling komt regelmatig, dit is fijn
Goed dat KR meer verantwoording bij de wijk legt, dit is goed voor de verbinding
Het wijkteam heeft in onderlinge betrokkenheid juist geen taak; dan wordt het weer opgelegd en het moet juist van onderaf komen
Het wijkteam laat niet een hele grote betrokkenheid zien
De wijk moet zelf op zoek naar verbondenheid – goed dat KR hiertoe aanzet
Het wijkteam is prima bezig
Het wijkteam kan voor ‘probleemgevallen’ ingezet worden
Inzetten van ouderenouderling is een goede zet, wij vinden het prettig
Ervaring met de wijk
Het is niet bekend of andere (jonge) gezinnen ook meer contact willen, en ik wil me niet opdringen
Het werkt demotiverend als jonge gezinnen niet ingaan op de uitnodiging voor wijkavond. Waarom ze komen weet ik niet.
Gezichten worden herkend, kennen is er niet bij
Communicatie over wat er in de wijk gebeurd wordt gemist, zo kan ik niet meeleven
Het leeftijdsverschil is groot, dit kan belemmerend zijn in het leggen van contacten
Anderen stimuleren gaat niet werken, dit heb ik al vaak geprobeerd
Er zou meer gedeeld moeten worden, maar openheid is lastig

We kennen de wijk nauwelijks, en weten dus ook niet wie wat doet – daardoor zijn we niet betrokken op elkaar
Communicatie wat er gebeurt in de wijk wordt gemist, zo kan ik niet weten waar ik kan meeleven
Elkaar kennen wordt gemist
Prikken en porren alleen is niet voldoende dit wordt nu al gedaan door de uitnodigingen voor de wijkavond, maar hier wordt geen gehoor aan gegeven
De oudere generatie probeert activiteiten op te zetten, jongere generatie hobbelt er achteraan. Dit moet omgedraaid worden.
We hebben losse contacten in de wijk – voornamelijk familie
Na 2 jaar hier te wonen, kennen we wijk niet. Op 1 adres na hebben we geen idee wie er in de wijk zit
Wijkgericht werken is voor ons onbekend, maar we zien dit wel zitten
Wijkavonden hebben we niet kunnen bezoeken ivm thuissituatie, hierdoor zijn we niet op de hoogte wat er gaande is in de wijk
We moeten zelf nog uitzoeken wat de wijk kan betekenen omdat dit onbekend is
De wijk is onbekend. Enerzijds willen we graag meer betrokkenheid, tegelijk bestaat ook angst om 'verantwoording' te moeten afleggen als we er niet zijn of meedoen
Inhoud van betrokkenheid in de wijk
Belangrijk dat je weet wat er speelt op andere adressen in de wijk
Afwisseling van een wijkavond met daarnaast andere activiteiten
Inzet en actief meedoen is mogelijk als er gelet wordt op talenten, dan willen we graag helpen
Wijkavonden moeten er vooral zijn om de sociale contacten, Bijbelse gesprekken kan ook hoor maar dit is niet persé noodzakelijk. Prioriteit ligt bij het leren kennen van elkaar
De zondag is meest geschikt dag voor activiteiten in de wijk, na de dienst of in de avond hebben we meestal toch geen andere activiteiten
Wijkavonden is bedoeld voor gezellig kletsen
Als er behoefte is aan geloofsgesprekken, moet die mogelijkheid er zijn
Elkaar helpen is een goede mogelijkheid
Ik wil niet alleen praten over ditjes en datjes, maar echt even doorpraten over het geloof. Bijvoorbeeld door een mooi gedicht voor te lezen.
Ik wil graag actief meedoen
Hulp is niet nodig, de wijk kan zelf mogelijkheden ontwikkelen om te komen tot actie
We moeten niet alleen openheid voor de wijk hebben, maar ook openheid voor omgeving is belangrijk
De wijkactiviteit zijn belangrijk om contact te hebben met verschillende generaties – dus is het belangrijk dat kinderen ook mee kunnen doen
Het is belangrijk om kinderen en jeugd bij activiteiten te betrekken. Zo hebben ouders ook geen oppas nodig en kunnen beide meedoen
Er moet een bepaalde vrijheid komen om het anders te gaan doen
Wijk zou 'van dienst' kunnen zijn, als de wijkleden bekenden zijn. Elkaar niet kennen is in deze een belemmering
We wil wel actief in de wijk zijn, maar willen geen verplichtingen
Voor jonge gezinnen in de wijk misschien wel goed om contact mee te hebben, zelf hebben we geen behoefte aan wijkgericht werken
Aan geloofsgesprekken hebben we geen behoefte, dit gebeurt wel in eigen kring
Dromen over de wijk
Als je iemand goed kent ga je makkelijk ff een bakkie halen en / of helpen
Allemaal enthousiast meedoen met de wijkavond (ervaring met andere wijk is positief)
Wij willen helpen in de wijk (praktisch) geef ons maar een taak

Wijkcontact zal in eerste instantie gericht moeten zijn op sociaal contact, geloofsgesprekken komen dan vanzelf
dat je elkaar zo goed kent, dat je spontaan langs kunt gaan
Even langsgaan bij de ander, eten brengen als jezelf over houdt of teveel gekookt hebt. Dit is ook goed en leuk voor jongere generaties.
Spontane contacten zijn fijn, de deur staat open voor iedereen
Contact met andere generaties zou fijn zijn, er valt veel van elkaar te leren
Geografische afstand
Afstand is geen issue
Geografische afstand is geen probleem
Geografische afstanden zijn geen probleem, als het maar niet te ver weg is (buiten wijde omgeving)
Geografische afstand zorgt ervoor dat je elkaar niet in tegenkomt in het dagelijks leven. Daardoor blijft contact makkelijk achterwege en zullen we meer moeite moeten doen hiervoor
Geografische afstanden zijn waarschijnlijk geen probleem (maar we kennen de wijk niet dus kan dit niet precies zeggen)
Geografische afstand speelt geen enkele rol
Mogelijke activiteiten
Bbq!
Ik wil graag een bezoekadres in de gemeente zodat ik 1 op 1 kan praten
Laagdrempelige activiteiten 's middags zodat alle generaties mee kunnen doen
De wijk moet zelf 2 of 3 contactpersonen organiseren, die benaderd kunnen worden voor het organiseren van activiteiten of die informatie hebben en doorgeven van mensen uit de wijk zodat er meer bekend wordt over elkaar (een soort nieuwsbrief maken)
Iedereen A4 laten maken waarop ze zichzelf voorstellen, dan ken ik gezichten en weet ik over wie het gaat. Nu ken ik de mensen niet.
gewoon gezellig ergens in de tuin sociaal contact (met een biertje erbij)
Randkerkelijken
Mensen aan de rand moeten we niet direct afserveren, misschien is er andere mogelijkheid om deze mensen te benaderen waar zij zich wel thuis bij voelen
Randkerkelijken moeten we niet te veel aandacht aan schenken, dit demotiveert de overige wijkleden
Randkerkelijken zouden bezocht moeten worden, we willen hier graag een bijdrage aan leveren (rekening houdend met mogelijkheden)
De wijk moet zelf verantwoordelijkheid nemen, dus het is ook je eigen verantwoording als je afhaakt
Aandachtspunten voor de wijk
Er moet bewustzijn gecreëerd worden, en we moeten niet denken voor de ander
Er moet een klik ontstaan, dus kennismaken is belangrijk
Wijkwerk = gewoon doen, contact maken en hopen dat positieve signalen anderen beïnvloeden om mee te doen
We weten niet waarom mensen niet meedoen in kerk en wijk omdat we er niet naar vragen
Generaties hebben wat aan elkaar, over en weer
Je moet zelf je best doen om actiever te worden, als dit met hele gezin kan is dit prettig
De avondmaalszondag biedt structuur, maar is wellicht ook te weinig of een verkeerd moment om elkaar echt te leren kennen
Noodzaak moet gezien worden
Ons leven is druk, maar we willen kijken of er tijd vrijgemaakt kan worden want we zien noodzaak voor onderling contact (waarop even later gezegd wordt: misschien moeten we gewoon tijd vrij maken hiervoor)

Verbondenheid is nuttig vooral in deze grote gemeente
Prio is elkaar leren kennen
Er moet goed gekeken worden in de wijk waar behoefte aan is, en wat mogelijk is
Er zal rekening gehouden moeten worden met dat niet iedereen handig is met taal, maar misschien wel met de handen hier zal dus afstemming in gevonden moeten worden.
Zondag is een dag voor ons gezin en als voorbereiding voor een nieuwe werkweek – we ondernemen dan geen activiteiten
Vrijblijvendheid in contact is fijn, aftasten of dit veilig is

Bijlage 4: mail / brief uitnodiging wijksamenkomst

Hallo gemeenteleden wijk 2
(+ wijkteam & ds. van Zuijlekom)

Deze week mocht ik het laatste gesprek hebben voor mijn onderzoek en kan ik terugkijken op 9 gastvrije adressen waar ik een open en eerlijk gesprek mocht hebben.

Het was bijzonder om dit te mogen doen. Hoewel ik bij elk gesprek dezelfde 3 punten had (wie zijn jullie, wat is de kerk voor jullie en wat betekent de wijk), heb ik totaal verschillende gesprekken mogen voeren. Ik voel me bevoorrecht om de persoonlijke verhalen met mooie en blij momenten maar ook met moeiten en verdriet te horen.

Ik mocht kennismaken met mensen die, langere of kortere tijd, lid zijn van de gemeente maar waar ik nog nooit mee gesproken had.

Ook heb ik mooie dromen en ambities gehoord voor wijk 2. Kortom, jullie hebben me een prachtige inkijk in jullie leven gegeven, waarvoor ik jullie hartelijk wil bedanken!!

Graag wil ik jullie (anonieme) wijkverhaal met jullie delen en wel op maandagavond 8 mei om 19.30 uur in de soos van de kerk.

Naast het delen van het wijkverhaal, zal er gelegenheid zijn om kennis te maken en samen na te denken of er een vervolg aan gegeven moet worden en hoe dit kan.

Ik zal zorgen dat er koffie, thee en ander drinken is. Het zou voor de lekkerbekken in de wijk (en die zijn er!) fijn zijn als er wat lekkers bij de koffie is.

Wie willen zich hiervoor even druk maken? Ik hoor het graag.

Ik hoop jullie op 8 mei weer te ontmoeten, mocht je verhinderd zijn laat me dit dan weten.
(als er veel mensen niet kunnen, dan moet er wellicht een andere datum geprikt worden)

Groet,

Jennie Willems - Zielman

Student Godsdienst Pastoraal Werk
VIAA Hogeschool Zwolle

Privé:

Tilstraat H 63
9663 TD Boven Pekela
0597 851 120
06 304 310 10

Bijlage 5: planning wijksamenkomst

19.30 uur	Ontvangst met koffie, thee en fris
19.45 uur	Welkom Gebed
19.55 uur	Wijkverhaal
20.05 uur	Kort doorpraten: • Herkenbaar • Dingen die opvallen • Conclusie
20.15 uur	1 vraag en 1 nadenker: 1. Wat moet er nu gebeuren en wat mij betreft: denk niet in wat kan, maar wat goed zou zijn. (ik heb 2 voorbeelden uit de wijk genoemd): a. Een a4 maken waarop iedereen zich voorstelt en dit voor elk adres kopiëren b. Een mailing of nieuwsbrief waarin de wijk elkaar op de hoogte houdt wat ze bezighoudt in het dagelijks leven. 2. Waar kan jij helpen Met z'n 2-en bij elkaar zitten en opschrijven op briefjes wat je denkt dat nodig, leuk of handig is - jullie willen en zullen het dus zelf moeten gaan doen! ;) Help de ander bedenken waarin hij of zij kan inzetten
20.25	Grote groep: 1. Inventariseren van ideeën 2. Prioriteit geven aan de ideeën a. En wat hebben jullie hiervoor nodig 3. Wie wil zich hiervoor inzetten
20.45	Afsluiten: Ik wil jullie bedanken, mede door jullie hulp kan ik met mijn studie bezig en hoop ik binnenkort mijn diploma in ontvangst te nemen. Dit onderzoek zal ik verder moeten afronden, maar daarnaast heb ik nog een eindgesprek. Het thema wat ik hiervoor gekozen heb is: Wat geven we door? Omdat ik in de afgelopen jaren gezien heb dat het doorgeven van een pepermuntje in de kerk nog wel gedaan wordt, maar dat het geloof doorgeven door veel mensen als heel lastig wordt ervaren. Als kleine blijk van waardering: Ik heb voor jullie een rolletje pepermunt, met daarop de vraag: wat geef jij door?
20.50	Gebed.

Bijlage 6: opening wijksamenkomst

Ik wil jullie allemaal van harte welkom heetten. Goed dat jullie er zijn!

Ook het wijkteam en de predikant zijn aanwezig, dat spreekt voor jullie wellicht heel logisch dat ze erbij zijn. Toch ook wil ik hen van harte welkom heetten, het laat zien dat het jullie aan het hart gaat wat er gebeurt in de wijk – ze willen betrokken zijn bij jullie.

Patrick de Vries (jeugdouderling) is erbij omdat hij (officieel) de begeleider is van mijn onderzoek, maar meer nog omdat hij samen met de KR het serieus neemt wat dit onderzoek oplevert, een handreiking om verder over door te praten en wellicht mee aan het werk te gaan.

Ik wil graag, voordat ik met jullie start over de inhoud van de gesprekken nog even terugkomen op de preek van gistermorgen

Want, ds. Van Zuilekom hield een preek over Openbaringen 1. De kern van zijn preek was: “ben jij nog weleens diep onder de indruk van de Heer”?

Bij de start van het catechisatieseizoen ben ik gestart met de jongelui te zeggen dat ik niet alle antwoorden heb, op de vragen die zouden voorbijkomen. Sterker nog, naarmate ik meer leer over God, hoe minder ik Hem begrijp, en dat is goed!

God past niet in mijn broekzak, Hij is veel groter dan ik me kan bedenken. Ik raak daardoor regelmatig onder de indruk van onze Heer.

Waarom ik dit met jullie deel?

Omdat ik ook in de gesprekken die ik mocht hebben in wijk 2, onder de indruk raak van onze Heer.

In Genesis kunnen we lezen dat God mensen schept die op Hem lijken. Gerald Troost (een gospelzanger) verwoordt dit naar het heden door te zingen “ik zie goud in jou, want ik zie God door jou!”

En dat is precies waar ik in de gesprekken me steeds weer bewust van werd. Zoveel verschillende mensen, en iedereen heeft iets van God in zich.

Verwonderd over zoveel verscheidenheid zorgt ervoor dat je diep onder de indruk kunt raken van je Heer. Kijk maar eens om je heen, allemaal goud!

Samen mag je sterren zijn, zoals Johannes krijgt te zien in de visioenen. Gouden sterren, die stralen en elkaar oriëntatie bieden (zoals de dominee gisteren vertelde).

Iemand uit de wijk zei in 1 van de gesprekken die ik had:

“wil je van buiten stralen, moet je van binnen glimmen”

Hoe ga je dan glimmen vanbinnen? God heeft ons geschapen in relatie met Hem en elkaar. Jij kan ervoor zorgen dat de ander vanbinnen gaat glimmen en daardoor naar buiten straalt. (als gouden sterren) Dat is wat de KR van ons vraagt: betrokkenheid op elkaar, om zo God te laten stralen naar elkaar en de buitenwereld.

Niet altijd en voor iedereen is dit net zo makkelijk als ik nu stel, maar 1 ding mogen we zeker weten, God gaat met ons mee, je hoeft niet bang te zijn!

Graag wil ik met jullie God danken hiervoor.

Dank God voor alles wat u ons in elkaar geeft, dank dat u ons hier samenbrengt zodat we mogen doorpraten en doordenken hoe we elkaar kunnen laten glimmen om u uit te stralen naar elkaar en deze wereld. Wilt u bij ons zijn, de avond zegenen en met uw liefde in ons midden zijn.

Dit vragen wij uit genade, Amen

Wijkverhaal

Eerst wat cijfers: (voor zover ik weet)

Wijk 2 bestaat uit 15 adressen en 38 personen

Ik heb gesproken op 9 adressen (= 60%) met 19 personen (= 50%)

Ook buiten deze gesprekken heb ik met mensen in deze wijk gesproken.

Dus, niet iedereen heeft meegedaan in de wijk om verschillende redenen:

- Te druk
- Verminderde gezondheid
- Geen noodzaak voor wijkgericht werken
- Geen contact mee kunnen krijgen

Ik ben in het gesprek uitgegaan van 3 topics

- Wie zijn jullie
- Wat betekent de kerk voor jullie
- Wat betekent de wijk voor jullie

Ik heb totaal verschillende gesprekken gehad.

Het wijkverhaal spreekt over het algemene beeld wat ik gehoord heb in de wijk.

Wie zijn jullie en hoe beschrijven jullie de buurt waarin je woont

Ik kan vaststellen dat alle 9 adressen gastvrij zijn. Soms werd ik zelfs met gebak ontvangen, altijd was er ruimte en tijd om vrijuit te spreken.

Verschillende adressen wonen al langere tijd op dezelfde plek. Voor een aantal van jullie is deze plek heel belangrijk omdat het ruimte geeft voor een eigen leven en rust en ruimte biedt. Voor anderen omdat familie en vrienden dicht in de buurt wonen. Aan een aantal huizen wordt nog flink geklust.

De meeste van jullie zijn druk met werk, studie, hobby's, vrijwilligerswerk, mantelzorg en eigen gezondheid. Ook kinderen, of ze nu oud of jong zijn, hebben zo hun aandacht nodig en dit wordt met veel liefde gedaan.

Op een enkeling na, hebben de meeste adressen niet veel contact met burens. Er wordt gegroet en een kort praatje gemaakt maar veel verder gaan de contacten niet, en dat is prima volgens jullie. De reden die ik hiervoor hoorde zijn samen te vatten met de woorden 'het is een ander slag volk'. Een enkeling heeft nauwe contact met naaste burens, en dit wordt als waardevol beschouwt. Anderen zijn er nog niet aan toe gekomen om de buurt te verkennen en gaan dit in de komende tijd doen.

Zoals gezegd, een aantal mensen hebben familie en vrienden in de omgeving wonen, waar dit niet zo is wordt dit erg gemist.

De Knoalsters worden omschreven als 'stiefkoppen' en dan gaat het voornamelijk om de oudere generatie volgens jullie. Verder zijn de mensen uit deze omgeving, beleefd en vriendelijk, maar ook traag en lui en maken zich er makkelijk vanaf. Wat je ook kunt omschrijven als dat ze snel tevreden zijn. Initiatieven worden niet snel genomen.

Vorige kerkelijke gemeenten worden nogal eens gemist. Het gaan dan voornamelijk om Musselkanaal-Valthermond maar ook andere gemeenten worden gemist. Wat er gemist wordt is vnl. de onderlinge band. Deze wordt in de grote gemeente Stadskanaal regelmatig gemist. Toch wordt het ideaalbeeld van de vorige gemeente wel gerelativeerd; de kerk was gewoon te klein, of, wij zaten in een andere fase van ons leven waardoor we meer tijd hadden...

Wat de kerk / gemeente voor jullie betekent

De kerk is voor iedereen belangrijk, waar iemand zegt dat het een gewoonte is, wordt er snel achteraan gezegd dat ze dit ook niet zouden willen missen. Kerkdiensten worden bezocht om het geloof te onderhouden en uit te bouwen.

Een aantal wijkleden kunnen om gezondheidsredenen niet mee doen aan activiteiten in de gemeente en kunnen kerkdiensten niet bezoeken. Dit betekent niet voor ieder van deze mensen dat ze zich niet verbonden weten met de gemeente. Via internet wordt de dienst meeleefd.

Door anderen wordt er ook verwoord dat familiebezoek vaak op zondag plaatsvindt en dat hierdoor de 2^e dienst niet bezocht wordt. Weer een ander is de zondag een dag om als gezin tot rust te komen, en daarnaast ter voorbereiding van een nieuwe week. Activiteiten worden op deze dag dan ook zoveel mogelijk beperkt.

Als ik op zoek ging naar de eigenheid van de gemeente dan komen een aantal dingen naar voren:

De gemeente is stroef en afstandelijk 'echte Knaalster kom je nooit tussen', waardoor spontaan zijn lastig is. Er lijkt een groeps cultuur te zijn, waardoor het gevoel van verbondenheid er soms niet is en contacten niet makkelijk gelegd worden. Tegelijk wordt er ook opgemerkt dat we een interessante gemeente hebben die open is, als je er je best voor doet, kun je genoeg sociale contacten krijgen.

Het beeld bij mij is ontstaan dat dit voor de oudere generatie (vanaf pensioenleeftijd) wat makkelijker is om contact te leggen, dan voor de jongere generatie.

Er wordt veel geoordeeld en geklets, oprechte interesse wordt gemist. Maar ook de andere kant van de medaille is aanwezig en steken mensen de hand in eigen boezem: "we denken ook vaak voor de ander waardoor we terughoudend zijn om spontaan mensen uit te nodigen" hoor ik dan.

...Het mooiste voorbeeld hiervan mocht ik meemaken tijdens 2 gesprekken. In het eerste gesprek werden even de namen uit de wijk doorgenomen, waarop er op een gegeven moment opgemerkt werd, dat ze een adres niet kenden en er weleens een kopje koffie wilden drinken. Waarop ik vroeg "waarom doe je dit dan niet?" Waarop het adres zei dat de ander hier vast niet op zit te wachten. Toen ik bij het andere adres kwam, vertelde ik ze dat er elders in de wijk mensen waren die wel wilden kennismaken met hen, en ik ze aangemoedigd had om dat maar eens te gaan doen. Zegt de man des huizes: "en je gaat natuurlijk niet vertellen om wie dit gaat...". Ik heb ze maar uitgedaagd om de hele wijk uit te nodigen op de koffie...ik heb nog niet vernomen of dit gebeurd is.

Denken voor de ander, dat die niet op je zit te wachten, het wordt met grote regelmaat gedaan.

In een enkel geval heeft het wel 2 jaar geduurd voordat er iemand van de gemeente kwam om kennis te maken...je kan je voorstellen dat dit niet als een staaltje van gastvrijheid wordt beschouwd.

Ik mocht ook prachtige verhalen horen, hoe mensen zich verbonden en betrokken weten bij de gemeente. En dan gaat het o.a. over het begrip tussen de generaties die wordt opgemerkt en dit is fijn om te merken; niet alles hoeft veranderd te worden en niet alles wordt tegengehouden. Begrip over en weer is aanwezig. Begrip ook als je even minder actief bent in de kerk omdat de thuissituatie hierom vraagt, maar daarna kan je gewoon weer aansluiten bij de activiteiten.

Er wordt door mensen ervaren dat bij feest en verdriet meeleefd wordt door middel van kaartjes. Verrassend hoeveel aandacht je dan krijgt en dit doet goed. Voor ouders met kinderen op de Piet Prinsschool is het helpend om contacten te hebben via het schoolplein. En deze contacten zijn ook belangrijk omdat je graag mensen om je heen hebt die hetzelfde in de opvoeding staat als jij.

Over het algemeen wordt er ook lovend gesproken over het wijkteam, ze zijn aanwezig waar nodig en dit wordt gewaardeerd

Er worden ook tips gegeven waarin de gemeente kan groeien. Te denken valt aan:

- Leer nou eens echt te luisteren, dan ontdek je prachtige mensen
- Geloof doorgeven aan elkaar is erg belangrijk. Dit hoeft niet alleen in woorden maar kan ook door een helpende hand of de ander te wijzen op dingen die God doet in je leven of omgeving.
- De Bijbelse opdracht om elkaar tot hand en voet te zijn wordt herkend in de gemeente. Wel zou er meer aandacht mogen komen voor de verscheidenheid aan talenten in de gemeente. Maak talenten zichtbaar, laten we meer complimenten geven aan elkaar daar groei je van en het geeft energie.

Wat jullie met de wijk hebben en willen

Om gelijk maar met de deur in huis te vallen, het is niet heel ingewikkeld. Zoals één van jullie verwoorde: "het is gewoon doen!" Het overgrootste deel van jullie wil graag meer betrokkenheid in de wijk. Jullie hebben weinig contacten in de wijk en dit wordt door de meeste betreurt. Wat hiervan de oorzaak is hoef ik ook niet moeilijk over te doen: Jullie kennen elkaar niet en er is valse bescheidenheid of koudwatervrees. Tegelijk zijn er ook adressen in de wijk die niet zo goed weten of ze wel meer contact willen, vooral omdat ze niet vastgelegd willen worden in bepaalde taken.

Maar unaniem wordt gezegd dat de wijk zelf verantwoordelijk is om de betrokkenheid te vergroten en dat het wijkteam hooguit een coördinerend rol in kan spelen maar verder door de wijk zelf gedaan en georganiseerd moet worden. Iedereen kan zijn talenten inzetten. Op één na is iedereen van mening dat vooral het gezellig samenzijn en elkaar beter leren kennen op dit moment de belangrijkste actie is waar aandacht aan gegeven moet worden. Mocht er behoefte zijn aan geloofsgesprekken dan zal dit vanzelf volgen. Bij dit alles zal er aandacht moeten zijn voor de randkerkelijken in de wijk. Een aantal van jullie willen hier graag mee aan het werk.

Er wordt gedroomd over een wijk die op elkaar betrokken is:

Dat je iemand kan bellen om even te helpen, dat je ergens langs rijdt en spontaan een bakkie gaat doen of dat er voor een gemeenteavond gebeld wordt of je mee wilt rijden - elkaar motiveren.

Opvallend hierbij is dat de mannen direct weten hoe ze willen kennismaken met de wijk: op een zaterdagmiddag bij iemand in de tuin, bbq aan, pilsje in de hand...gewoon gezellig. Dat is ook wat ik van de gezinnen hoor, liever geen zondagavond gebruiken voor wijkavonden. Belangrijk is het om de kinderen en jeugd ook vertrouwd te maken met de wijk en mee te nemen in de activiteiten. Zo kunnen ook gesprekken tussen generaties ontstaan, waar alle generaties behoefte aan hebben.

Niet voor iedereen is een wijkavond of liever nog middag een geschikte manier. Elkaar leren kennen kan ook doordat iedereen een A4 maakt wie hij of zij is, en dat dit uitgedeeld wordt in de wijk. Communicatie over het reilen en zeilen in de wijk wordt ook als idee aangegeven zodat er meegedeeld kan worden door een bezoekje, kaartje of gebed.

Bij dit enthousiasme die ik hoorde is het belangrijk om op te merken dat niet voor iedereen de hele wijk 'veilig' is. Soms is er (vanuit het verleden) minder prettige ervaringen of is men bang dat er negatief gesproken zal gaan worden. Het oprecht geïnteresseerd zijn in de ander zal al veel helpen om de 'veiligheid' te vergroten. Weten dat de ander van dezelfde genade leeft als waar jij van moet leven kan alles in perspectief zetten.

Omdat ik hoop dat jullie enthousiasme omgezet gaat worden in activiteiten, wil ik jullie meegeven dat ik ook noodzaak zie dat er meer betrokkenheid komt. Ook in jullie wijk is er eenzaamheid, dus kom samen in actie leer elkaar kennen en raak niet ontmoedigd om een afwijzing van iemand die niet mee wil doen. Probeer het nog een keer, en vraag wat de reden is dat er niet meegedaan wordt. Wellicht ontstaat er dan begrip en betrokkenheid.

Bijlage 8: uitkomsten brainstormen wijksamenkomst

Plakbriefjes uitkomst brainstormen

Activiteiten:

- Wijk bbq (5x)
- Dienstbespreking
- Speurtocht
- Quizavond (met prijsje)
- Drouwenerzand
- Samen avond- / middageten
- Kaarten op tafel (vragen beantwoorden)
- Gezellige avond met meegenomen baksels (taarten) en spelletjes
- High tea met de wijk

Andere initiatieven / ideeën

- Contacten in kleinere bezetting (mini-wijkjes) wisselen
- Elkaar vragen voor een klusje
- Nodig elkaar spontaan uit
- Telefoonnummers uitwisselen (06....)
- 4x per jaar. Per keer bespreken wie de volgende keer “iets” organiseert. Thema . Dit vastleggen
- Wijkmoment op zondag overdag (bijv. gezamenlijke maaltijd)
- Niet op zondag maar bijvoorbeeld een middag
- Hoeft niet op avondmaal zondag.